

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Olomouc 2010

Zuzana Drbalová

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

Victor Hugo Viscarra

Borracho estaba, pero me acuerdo

(překlad a analýza)

Olomouc 2010

Vypracovala: Zuzana Drbalová

Vedoucí práce: Mgr. Enrique Gutiérrez Rubio, Ph.D.

FF University Palacký

Victor Hugo Viscarra

Borracho estaba, pero me acuerdo

Translation and analyse of the translation

FINAL WORK

Olomouc 2010

Zuzana Drbalová

Leader of the work: Mgr. Enrique Gutiérrez Rubio, Ph.D.

**Prohlášení: Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní
veškerou použitou literaturu.**

V Olomouci, 1.4. 2010

podpis

Poděkování: Děkuji Mgr. Enriquemu Gutiérrrezovi, Ph.D. za časté konzultace, rady a užitečné připomínky, které mi během práce poskytoval.

Obsah

1 Úvod a překlad práce.....	7
1.1 Úvod.....	7
1.2 Překlad práce.....	7
2 Život a dílo Victora Huga Viscarry.....	9
3 Analýza textu.....	11
3.1 Coba.....	11
3.2 Amerikanismy.....	34
3.3 Ustálená slovní spojení.....	40
3.4 Názvy a jména v překladu.....	46
3.5 Užití neurčitého zájmena „Uno“.....	47
3.6 Voseo.....	49
4 Závěr.....	50
5 Anotace.....	52
5.1 Anotace.....	52
5.2 Annotation.....	53
6 Bibliografie.....	54
6.1 Primární bibliografie.....	54
6.2 Sekundární bibliografie.....	54
6.3 Internetové zdroje.....	54
7 Vlastní překlad.....	56
7.1 Jizvy života.....	56
7.2 Chlad v duši.....	58
7.3 Katedrály.....	60
7.4 Holky z ulice.....	64
7.5 Levnej fet.....	67
7.6 Způsoby, jak zemřít.....	68
7.7 Sloní hřbitov.....	71
7.8 Psí přátelé.....	73
8 Slovník Coby.....	75

1 Úvod a překlad práce

1.1 Úvod

O spisovateli Victoru Hugu Viscarrovi a jeho díle jsem se dozvěděla při návštěvě jeho rodné země, Bolívie, když jsem se snažila v knihkupectvích najít nějakého typického soudobého bolívijského autora. Tak jsem se dostala ke knize *Borracho estaba, pero me acuerdo*. Když jsem se jí ale začala číst, zjistila jsem, že často vůbec nerozumím tomu, o čem se v ní píše. Ovšem paměti bolívijského bezdomovce mě zaujaly natolik, že jsem se rozhodla obstarat si slovník Coby, tedy argotu lapazské spodiny. Po tomto úsilí už se přímo nabízelo vybrat si tento text jako podklad ke tvorbě mé bakalářské práce, protože mě kniha zaujala nejen po stránce literární, ale také po stránce lingvistické, jelikož je to text plný amerikanismů, argotu a navíc psaný velice svérázným a osobitým stylem a v každém ohledu je to velice originální dílo.

Dalším aspektem, který mě motivoval k překladu tohoto poměrně náročného textu byla skutečnost, že jsem pravděpodobně jediný člověk v České Republice, který vlastní jeho knihy a slovník, tedy jakýsi kód, bez kterého by bylo nemožné jim plně porozumět. Navíc, kromě několika povídek, které byly přeloženy do anglického jazyka, se zatím díla Victora Huga Viscarry nedostala mimo okruh bolívijských, především lapazských čtenářů.

Ze začátku jsem se zajímala pouze o překlad do českého jazyka, ale později mě velice zaujala také lingvistická stránka textu a rozhodla jsem se jí zevrubněji věnovat.

1.2 Překlad práce

Když jsem povídky začala překládat, uvědomila jsem si, že to nebude jednoduché, ale až postupem času jsem zjistila, jak moc to bude náročné. Setkala jsem se s velikým množstvím překážek a obtíží. První z nich byla Coba, která se objevuje v každé z osmi kapitol, které jsem si pro svou práci vybrala. U některých slov bylo již na první pohled patrné, že pocházejí z této specifické mluvy (např. *chorar, quivo* etc.), u jiných však byl problém je v textu identifikovat, jelikož se jednalo o běžné španělské výrazy, ovšem s jiným významem (např. *hacer florecer como rosa, desfilar, patinar* etc.). Dlouho jsem nevěděla, jak slova z tohoto argotu překládat do českého jazyka, protože zlodějské, či kriminální sociolekty u nás

nejsou příliš rozšířené, a tak jsem si na pomoc vzala *Slovník nespisovné češtiny*¹, ze kterého jsem se snažila vybírat slova především romského původu a výrazy pocházející z kriminálního či zlodějského argotu, aby byl překlad v co nejpodobnější lingvistické rovině jako originál. Snažila jsem se v překladu výrazy z Coby nahrazovat těmi výrazy, které nejsou mezi českou veřejností příliš známé, nejlépe však zcela neznámé, protože ani lapazský čtenář, který nemá zkušenosti s argotem bolivijského podsvětí, není schopen originálnímu textu zcela porozumět. Nahrazování výrazů z Coby ekvivalenty z českého jazykového prostředí se tak stalo hlavním cílem mé práce, kterému jsme věnovala nejvíce času a prostoru.

To byla také ta část práce, která mě nejvíce zaujala a která byla také velmi přínosná, protože jsem si díky ní rozšířila slovní zásobu a dozvěděla se mnohé o etymologii českých argotických a slangových výrazů.

Tím, že jsem překládala do českého jazyka, se mi lépe podařilo prozkoumat originální jazyk, protože teprve při překladu jsem si uvědomila, jak obtížné je dát cizojazyčnému a navíc atypickému textu tu správnou formu.

Další náročnou a zajímavou částí mojí práce byl překlad četných amerikanismů a hovorových výrazů, které často nebylo snadné, a někdy ani možné najít a proto jsem musela požádat o pomoc rodilé mluvčí, a v případě, že ani oni neznali význam, přeložit daná slova či fráze intuitivně, na základě kontextu, nebo, když to bylo možné, zcela je vynechat. Ačkoliv se mi toto řešení nelíbilo, zdálo se mi vhodnější, než výraz nahradit bez jakékoliv představy, co ve skutečnosti znamená.

K překladu jsem si vybrala osm povídek ze sbírky *Borracho estaba, pero me acuerdo*, první dvě (*Cicatrices de la vida, Frío en el alma*) především pro seznámení s autorem a prostředím, ve kterém žil a také proto, že jsou, dle mého názoru, z literárního hlediska nejzajímavější a nejvíce nám toho sdělí o autorovi. Následujících šest (*Las Catedrales, Las minas callejeras, K'olo barato, Estilos de muerte, El Cementerio de los elefantes, Amigos perros*) jsem vybrala kvůli jejich lingvistické zajímavosti a také proto, že nenavazují na ostatní povídky z knihy a není u nich příliš potřeba znát prostředí a realie La Pazu.

---

¹ HUGO, Jan: *Slovník nespisovné češtiny*. Praha, Maxdorf 2009

2 Život a dílo Victora Huga Viscarry

Spisovatel Victor Hugo Viscarra Rodríguez se narodil v La Pazu 2. února v roce 1956 a zemřel 25. května roku 2006 ve stejném městě. Měl čtyřicet devět let a jeho smrt zapříčinila cirhóza jater způsobená nadměrnou konzumací alkoholu. Posledních 33 let svého života prožil ve společnosti bezdomovců, fetišáků, alkoholiků, zlodějů, žebráků a prostitutek, zkrátka mezi těmi, kteří žijí převážně na ulici. Mimo Bolívii je tento spisovatel téměř neznámý a o jeho životě se mnoho neví, hlavním svědectvím o něm a jeho osobnosti je jeho dílo. To, co o něm víme, je, že v dětství žil se svou matkou a sestrou na periférii La Pazu a to, že studoval na gymnáziu „Kennedy“, pak ale odešel z domu a začal žít na vlastní pěst na ulici. Tak jako mnohým jiným se mu již nepodařilo vymanit se ze zlobného vlivu alkoholu a prostředí. Svůj osud a způsob života shrnul sám Victor Hugo Viscarra takto: *"He tenido mis universidades: celdas, callejones clandestinos, casas abandonadas, puertas de calle, alojamientos... viviendo con mi gente, que es ¡mí submundo!, mío solito. Me he criado en la basura, y he conocido muchos basureros y desde ahí escribo. Soy un antropólogo porque alguien tiene que reventarse por mí gente y eso me da premio. Además me tratan de alcohólico, me gusta el alcohol. Como te decía he vivido en la calle y gracias al alcohol he sobrevivido. El diablo fue mi padrino de bautizo. La cosa es que el cielo es frío, en el infierno hay calefacción, prefiero estar abajo. Sé que moriré en la calle. Solo como un perro, alcoholizado. Y es más, no creo que me den el premio Nobel, porque como no tengo pasaporte ¿Cómo voy a llegar a Suecia?."*²

Napsal sbírku povídek *Borracho estaba, pero me acuerdo* (2003), *Alkoholatum y otros drinks - crónica para gatos y pelagatos* (2001). Dále pak vyšla například sbírka *Relatos de Victor Hugo* (1996) či *Avisos Necrológicos* (2005). Publikoval také slovník mluvy lapazského podsvětí, který se jmenuje *Coba, lenguaje secreto de la hampa boliviana* (1981 - 2004).

To, co mě nejdříve upoutalo na jeho díle, je zdánlivá nezúčastněnost, se kterou popisuje mnohdy velmi smutné či kruté situace. Někdy se až zdá, jako by ho vůbec nezasáhly. Přesto někdy z jeho vyprávění zazní lehká ironie a mnohdy jako by se pod věčným popisem vynořoval prostý smutek a zoufalství nad vlastním osudem.

---

²Mono Azul, Dostupné z:

<http://www.monoazuleditora.com/139489/142952.html?*session*id*key*=*session*id*val*>[30.2. 2010]

Ve svých povídkách nás provádí nočními ulicemi La Pazu a seznamuje nás s jejich obyvateli a jejich osudy, které popisuje bez příkras, ale zároveň bez zbytečné sentimentality. Autor v nich líčí příběhy jednotlivých osob a skupin, popisuje místa, kde tráví své dny a seznamuje nás s problémy a nepříjemnostmi, se kterými se člověk na ulici denně setkává.

Kniha, kterou jsem si vybrala pro svou práci - *Borracho estaba, pero me acuerdo* je rozdělena do 51 kapitol, v nichž autor líčí svůj život, od nepříliš radostného dětství, přes okolnosti, které ho z domu vyhnaly, až po každodenní problémy a nesnáze života na ulici; vypráví nám o lidech, které poznal a o tom, co s nimi prožil. Můžeme se zde dočíst například o nejproslulejších hospodách, osobnostech a zážitcích, se kterými bychom se tu mohli setkat.

Victor Hugo Viscarra nám dovoluje nahlédnout do světa, o kterém doufáme, že nikdy nepoznáme na vlastní kůži, tak jako ho poznal on. Zároveň v ní reflektuje život lapazské spodiny a mnohé společenské problémy, se kterými se dnes Bolívie potýká. Mezi nejviditelnější patří například osudy lidí, vesničanů a horalů, kteří přijdou do velkoměsta za klamnou vidinou lepšího a snazšího života a ve většině případů se přidají k dalším ztraceným existencím, ztroskotaným a živořícím v neznámém městě. Z bezútěšné a bezvýchodné situace už zbývá jenom krůček k alkoholu a drogám, ve kterých lidé po celém světě hledají útěchu. A pak už zpravidla není cesty zpět.

A tak jak spisovatel předpověděl, i on, jako mnozí jiní, skončil svůj život, aniž by se vymanil z bludného kruhu života na ulici. Tak jak předpověděl, zemřel před dovršením padesáti let a alkohol ho doprovázel až do poslední chvíle. Na rozdíl od těch ostatních nám však zanechal odkaz v podobě svých knih, myšlenek a příběhů.

3 Analýza textu

3.1 Coba

Tento slovník zlodějského a kriminálního argotu bolívijského „podsvětí“ byl sepsán samotným autorem a je nezbytný k úplnému pochopení jeho knih, které obsahují veliké množství slov a frází pocházejících právě z Coby. Bez pomoci tohoto slovníku či vlastní znalosti výrazů v něm uvedených je obsah jeho knih nerozlučitelný, protože klíčová slova a označení jsou často právě z tohoto lapazského argotu.

Coba byla a dodnes je jazykem té nejokrajovější části společnosti - tedy alkoholiků, bezdomovců, prostitutek, narkomanů a zločinců.

Poprvé se Cobě začala věnovat odborněji la *Dirección de Investigación Nacional* (D.I.N.) a to v roce 1981, kdy přispěla k vydání práce *El argot de la delincuencia boliviana*, která se ovšem nezabývala pouze Cobou, ale uváděla i výrazy, které se například v La Pazu vůbec nepoužívaly.

Coba, tedy specifický jazyk, se časem mění stejně jako každý komunikační prostředek podle toho, co je potřeba jím vyjádřit a v něm zašifrovat. Postupně byla Coba rozšířena z argotu, kterému rozuměla pouze úzká skupina mluvčích na širší veřejnost. Začala fungovat jako samostatný jazyk po boku kastilštiny a dokonce se našlo i pár nadšenců, kteří ji sepsali a začali se jí zabývat. Jedním z prvních byl například don Antonio Paredes-Candia.

Do dnešního dne byl slovník vydán již třikrát. Jak píše sám autor, první edice slovníku byla vydána v roce 1991 pod záštitou *Honorable Alcaldía Municipal de la ciudad de Cochabamba*. Na jejím vydání se podíleli novináři a spisovatelé Waldo Peña Cazas a Alfredo Medrano, dále pak fotograf Aldo Cardozo a malíř advokát Xavier Gómez-García, kteří přispěli k tomu, jak píše Victor Hugo Viscarra: „*a que el trabajo fuera realmente lo que había pretendido que fuera desde un principio: un aporte al estudio y comprensión del Coba, y no una mera especulación intelectual o académica.*“³

Její původ není úplně jasný a mnoho o něm nevědí ani ti nejpovolanější. Jedni mají za to, že pochází z argentinského zlodějského argotu, jelikož Argentina byla na počátku dvacátého století cílem tisíců emigrantů z Evropy, především z Itálie, a ti si s sebou přivezli rozličné místní dialekty. Ty se tam uchytily a pak už snadno doputovaly do Bolívie, přesněji do La Pazu a tam splynuly s jazykem místních delikventů.

---

³ HUGO VISCARRA, Victor: *Coba, lenguaje secreto del hampa boliviana*. Corveidile, La Paz 2004, s. 12

Další z teorií říká, že pocházejí z chilského zločineckého argotu, takzvaného El Coa. Tato teorie by vysvětlovala i původ jejího pojmenování. Slova, která Cobu tvoří, pocházejí od různých národů a z různých částí světa. Tvoří ji tedy například cikánská hantýrka, columbijský argot, aymarské a kečuánské výrazy, angličtina, upravené či převrácené výrazy ze španělštiny, slova patřící do mexického a peruánského argotu, caribské výrazy a kastilské nadávky. Dále jsem si všimla například toho, že poměrně veliké množství slov z Coby je tvořeno rozdělením slova na dvě části a jejich přehozením (např. *breli* ze slova *libre*, *C. str. 30*, nebo *checo* ze slova *coche*, *C. str. 45*, *atd...*)

Jediné, co je jisté, je, že Coba je mluvou těch, kdo žijí na okraji bolivijské společnosti a používají ji, aby si usnadnili přežití v podsvětí.

Poprvé se základy Coby vyučovaly v La Pazu, ve škole Patronato de Menores. Do té doby to byla řeč víceméně tajná a byla rozšířená jen mezi spodinou. Nikdo jiný ani neměl důvod ji znát, a měl-li štěstí, ani se s ní nesetkal. Postupně se tento jazyk začlenil do běžné mluvy a stal se v podstatě paralelou ke kastilštině.⁴

Pro převedení tohoto specifického jazyka do češtiny jsem čerpala z vlastní slovní zásoby a ze *Slovníku nespisovné češtiny* od Jana Huga a kol.,⁵ dále jsem pak využívala znalostí svých přátel a známých. Snažila jsem se pro výrazy z Coby najít v češtině ekvivalent pocházející z romštiny, z vězeňského, kriminálního a policejního argotu. V případě, že jsem nenašla žádný výraz, který by mi připadal vhodný, vybrala jsem slovo např. ze slangu současné mládeže, v krajní situaci jsem si vytvořila vlastní termín.

U výrazů z Coby je vždy napsáno na jaké stránce knihy (*Borracho estaba, pero me acuerdo*), se nacházejí, z důvodu úspornosti je název knihy zkrácen na *B.E.* Dále je za každým výrazem pocházejícím z Coby uvedeno, na které straně ve slovníku se nachází, a to pomocí zkratky *C.*

Následující stránky jsou rozděleny do šesti kapitol, podle toho, co použité výrazy označují (např. pro osoby, fráze, přídavná jména atd...). Ke každému výrazu nebo slovnímu spojení jsem se snažila najít co nejvíce možností, abych měla větší slovní zásobu, jak pro tento překlad, tak pro potencionální budoucí překlady, které bych chtěla uskutečnit. Když jsem hledané slovo či frázi ve slovníku nenalezla, není u ní žádná poznámka, u těch, co ve slovníku byly, jsem vypsala ten význam, který je využitelný pro moji práci, tedy nevypisovala jsem všechny významy a neuváděla jsem ukázky. Vždy jsem uvedla stranu, na které jsem

---

⁴ HUGO VISCARRA, V.:c.d., s. 11-17.

⁵ HUGO, Jan: *Slovník nespisovné češtiny*. Maxdorf, Praha 2009

hledaný výraz nalezla. Do překladu jsem je pak vybírala podle původu, vhodnosti vzhledem ke kontextu a hlavně na základě vlastní intuice.

1. označení pro osoby

A. označení pro policisty

- *Raybans* (B.E. str. 77, C. str. 102), *Tira* (B.E. str. 77, C. str. 110), tedy policejní detektiv, policejní agent a detektiv nebo policista pracující v utajení. Pro překlad jsem zvolila výraz:
  - *fízlové* - fízl - policista, tajný policista, dř. také spolupracovník ministerstva vnitra, srov. tajnej. Argotický výraz, uvádí již Rippl 1926, Oberpfalcer uvádí také odv. *fizule* či *kfrízl*; něm. arg. *Fiesel* chasník, pasák, lump, pův. *Fisel* či *Pesel* penis, v něm. arg. také *Fisl* svobodný vagabund (něm. výraz uvádí českobuděj. seznam arg. slov z roku 1822; Oberpfalcer 1935) str. 131
  - *tajný* - příslušník tajné policie, někdy obecně příslušník složek policie, které nenosí uniformu (tj. např. též pracovník kriminálky). srov. víd. arg. *Heimlicher* kriminální policista (dosl. „tajnej“), *heimlich* tajný. SSČ/hovor. str. 423

- *Tombo* (B.E. str. 77, 78, 96, 98, 144, C. str. 111), tedy policajt v uniformě. Další z označení je *Cana* (B.E. str. 77, 97, C. str. 34); policajt, nebo policejní kancelář. Vybrala jsem ekvivalenty:
  - *benga, bengálci* - *kriminal.* policisté, též bengy, bengové, benka aj. pův. četníci. str. 61
  - *cajti* - cajt - policisté, zkrác. z (*poli*)*cajti*; starý argot. výraz, znovu oblíbený v slangu současné mládeže, srov. licajt. str. 81
  - *fízlové* - (viz. fízl)
  - *hluchavka* - *polic.* dopravní policista, dopravák. Podle bílých návleků na čepicích. str. 161
  - *chlupatý, chlupoun* - *argot.* policista. Jeden z běžně známých arg. výrazů, uvádí Rippl 1926 i Podzimek 1937; snad podle chocholu na přílbě četníků za C. a K. monarchie, vyloučit však nejde vztah k něm. *haarig* chlupatý, což

v argotu znamená nebezpečný (také *haurig*, *haureg*), jidd. *harigo* nebezpečný, smrtelný. SSJČ/argot. str. 173

- *švestky* - *kriminal*. uniformovaní policisté. U tohoto výrazu se vztah k (bývalé) modré barvě uniformy zdá nepochybný, bude zajímavé připomenout Wolfovu poznámku u něm. arg. *Blauer* policista (dosl. modrej) či *Blaumasl* detektiv: modrá barva uniformy zde má být druhotná, resp. jde o slovní hříčku, pravý původ je v něm. *blau* modrý, které má odedávna argot. význam špatný, nebezpečný a je původem z jidd. str. 421

Dále například na slangová označení jako :

- *pecky*
- *flkové*

B. označení pro alkoholiky

- *Artillero* (B.E. str. 76, 192, 194, 195, C. str. 25) - notorický alkoholik
- *Artista* (B.E. str. 190, 192, 194, C. str. 25) - alkoholik
- *Caña* (B.E. str. 98, 194, 195, 234, C. str. 34), *Cañaverál* (B.E. str. 190, C. str. 34) - opilec
- *Chupaco* (B.E. str. 76, C. str. 49) - notorický piják
- *Mascapisco* (B.E. str. 75, C. str. 82) - notorický alkoholik
- *Mascariel* (B.E. str. 75, C. str. 82) - notorický alkoholik
- *Pesado* - notorický alkoholik
- Pro překlad jsem použila výrazy:
  - *alkáč* - alkoholik (též v polic. slangu) srov. něm. hovor. *Alki* alkoholik, zkrác. z *Alkoholiker*. str. 46
  - *kořala*, *gořala* - ten, kdo holduje pití lihovin, pijan, alkoholik. str. 207
  - *násoska* - kdo často pije alkohol, pijan, opilec, také člověk, který navštěvuje akce, kde se podává alkohol zdarma. str. 271
  - *notor*, *notorik*, *notář* - člověk závislý na alkoholu, notorický alkoholik. str. 278
  - *ochmelka*, *chmelka* - alkoholik. str. 285
  - *ožbrunda* - alkoholik, pijan. str. 292
  - *ožrala* - opilec, alkoholik. str. 292
  - *piják*

- *pijan*
- *santusák, santus* - alkoholik v zanedbaném stavu, někdy se zdůrazněním požívání denaturovaného lihu, někdy také jen tulák. Tradují se dva výklady: žert. z lat. *spiritus sanctus* duch svatý, kde však *spiritus* znamená také líh; druhá možnost výraz odvozuje od svatých mužů (*sanctus* svatý), tedy poustevníků, kteří byli často ve velmi zbědovaném stavu, navíc se za poustevníky vydávali také různí tuláci a alkoholici; správný výklad však asi uvádí Wolf: něm. arg. *Sanktus* kořalka, z lat. *sanctus* svatý, což se vztahuje k mešnímu vínu užívanému při svatém přijímání (*communio sancta*). str. 362
- *vožgrunda, vožungr, vožunka* - pijan, alkoholik. pův. argot. výraz, Machek vysvětluje ze *zunkat*, resp. *žunkat* pít. str. 454
- *výpitek, výpito, výpitka, vejpitka* - opilec. str. 466

C. označení pro osoby ženského pohlaví

- *goma* (B.E. str. 97, C. str. 64) - stará prostitutka, *conchuda* (B.E. str. 98, C. str. 39) - zkušená prostitutka. Z českých výrazů například:
  - *běhna* - *polic.* prostitutka. str. 60
  - *děvka* - *hanl.* prostitutka, také žena, která často střídá sexuální partnery. str. 105
  - *holand'anka* - *polic.* prostitutka. Uvádí již Rippl 1926. str. 164
  - *kurva* - *vulg.* prostitutka, event. žena často střídající sexuální partnery, běhna. Vulgární význam slova je velmi starý, vzniklo zkrácením ze stč. *kur(op)va* slepice od *kur* běhavý pták (srov. *běhna*, *koroptvička*), stejný význam má i v polštině; lidová etymologie odvozující slovo od lat. *curva* křivka je chybná, ale velmi rozšířená. Obě slova ovšem mají společný indoevropský kořen *kur* s významem běhat; kromě slovanských jazyků se slovo běžně užívá v maďarštině, někdy ve spojení *kurva anyádat* (*anaya* matka); Eisner cituje tradiční výklad z něm. *Hure* děvka, resp. ze starého tvaru *huore* (tam z řečtiny), ve staré češtině prý býval tvar *hurva* stejného významu; Machek tento výklad výslovně odmítal, Kluge (Etimologisches Wörterbuch der deutschen Sprache) naopak jako alternativní cituje Machkův názor (1951), že německé slovo může být slovanského původu. str. 222

- *štětka, štětule* - *vulg.* prostitutka. Snad pod vlivem něm. *Burste* štětka, *bursten* kartáčovat, *vulg.* mít pohlavní styk. str. 412
- *mina* (B.E. str. 73, 77, 96, 99, 146, C. str. 84) - přitažlivá žena, synonyma jsem volila podle kontextu :
  - *kočka, kóča, kočička, kočena* - 1.hezká žena, 2. *vulg.* ženské přirození. V prvním významu uvádí Nováček 1929; všechny významy z něm. *Katze* kočka, hovor. ženské přirození (rovněž angl. *pussy* má tytéž významy: kočka, dívka i vulva), v argotu dívka, milenka, srov. koc; Wolf uvádí, že asociace kočka/žena je stará. str. 201
  - *kořenka* - nápadně hezká dívka, slang součas. mládeže. str. 207
  - *kost* - hezká dívka, milenka. uvádí již Rippl 1926 (milenka) i Nováček 1929 (panna); srov. víd. *Bein* kost, srov. páma. str. 207
  - *roštěnka* - 1. dívka, obvykle hezká a přitažlivá. 2. přítelkyně. Slang současné mládeže; asi jde o elementární přirovnání dívky k chutnému pokrmu (srov. broskvička, debrecinka aj.), nelze však vyloučit, že šlo pův. o žert. překlad angl. *grid girls* (*grid* mříž, rošt) označující hostesky na okruhových závodech, které před startem drží slunečníky na startovním *roštu* nad závodníky (Pátek LN 29.7.2005). str. 353
  - *ženská, holka*
- *mona* (B.E. str. 72, C. str. 84) - opilá žena, alkoholička. viz. alkoholicí.
- *negra* (B.E. str. 190, C. str. 87) - žena. Vybírala jsem mezi:
  - *kus* - *vulg.* sexuálně přitažlivá žena. str. 223
  - *roštěnka, ženská* (viz. výše)
  - *šťabajzna* - hezká a sexuálně přitažlivá žena. Uvádí již Nováček 1929; snad od šťabák (Holub). str. 409
- *ňata* (B.E. str. 100, C. str. 89) - zamilovaná dívka. Vybírala jsem mezi označeními:
  - *kost* - viz mina
  - *milenka*
  - *roštěnka*

D. výrazy pro osoby mužského pohlaví

- *cuate* (B.E. str. 99, 188, 189, 195, 234, C. str. 41) - důvěrný přítel, kamarád. Našla jsem ekvivalenty :
  - o *kámoš, kámo* - kamarád. Uvádí již Nováček 1929. str. 185
  - o *komplíc, kumpl* (viz. kumpán)
  - o *kumpán* - kamarád, druh, v arg. společník pro loupež, spoluviník, srov. *komplíc, kumpl*. Něm. *Kumpan* t/v, ještě dříve *Kompan*, to z fr. *compain* a to pak ze střlat. *companiono* společenství. SSČ/hovor. str. 220

- *gil* (B.E. str 77, 97, 99, C. str. 64) - slabý, šikanovaný a společností znevažovaný jedinec mužského pohlaví. Vybírala jsem mezi výrazy:
  - o *cyp* - *ostrav.* hlupák, týpek. Pův. nevyučení havíř, pomocník havíře, což je zřejmě z něm. nář. *Zipf* nezajímavý muž, trouba. str. 90
  - o *dyliňák* - hlupák, blázen. Starý argot. výraz, uvádí již Rippl 1926, ve svět. argotu též Podzimek 1937; rom. *dylino, dilino* hloupý, blázen. str. 117
  - o *hovňous* - posměšné označení muže, který nemá žádnou vážnost, také zbabělec; nadávka. str. 166
  - o *chcípák* - neduživý, fyzicky málo zdatný nebo nemocný člověk. str. 172
  - o *kvikoň* - příbytec, vězeň který je obětí násilí. Suk 1993. str. 224
  - o *nicka, nýmand, nula* - bezvýznamný člověk. str. 279
  - o *utřinos* - člověk bez významu, bez vlivu. Pův. malý chlapec, usmrkanec, smrkáč. str. 442

- *chango* (B.E. str. 100, 188, 191, C. str. 44) - mladý chlapec, mladší bratr nebo syn, zamilovaný kluk. Vybírala jsem mezi:
  - o *holobrádek*
  - o *křapek, křápě, křapík* - syn, dítě, chlapec. str. 216
  - o *usmrkanec* - *hanl.* malý kluk. str. 442
  - o *soploš* - malý chlapec. Slang současné mládeže. str. 374
  - o *zajíček, zajda, zajíc, zajoch* - mladíček, nezkušený člověk. Uvádí již Oberpfalcer 1934 ve významu vojenský nováček. SSČ. str. 47

- dalším významem je - *zamilovaný*
  - o *hrdlička*

- *chiso* (B.E. str. 73, C. str. 47) - výraz spíše hanlivého rázu, kterým se označují homosexuálové. Vybírala jsem mezi českými ekvivalenty:
  - o *buzerant, buzna, buzík, bukvice* - vulg. homosexuál. str. 77
  - o *holka, marcela* - homosexuál, vězeň poskytující sexuální služby. str. 164, 242
  - o *homokláda, homoklacek* - vulg. homosexuál. str. 164
  - o *homouš* - vulg. homosexuál, též v polic. slangu. str. 164
  - o *hošan* - vulg. homosexuál. str. 165
  - o *teplouš, teplý, teplý bratr* - vulg. homosexuál. Srov. něm. arg. *warm sein* být teplý, tj. homosexuál, totéž *Warmer* „teplej“, podle Wolfa užíváno již v 18.stol.; běžná byla také spojení *warmer Onkel* „teplej strejda“ nebo *warmer Bruder* teplej brácha; poslední výraz se nyní užívá vedle obvyklého *Schwule*, byl použit například v titulu recentní knihy *Warme Bruder gegen Kalte Krieger* (Teplí bratři proti strůjčům studené války) pojednávající o pronásledování homosexuálů ze strany Stasi v NDR. str. 426

- *kaivo* (B.E. str. 78, C. str. 73) - starý člověk. Za vhodná pojmenování považuji:
  - o *alien* - důchodce. Slang současné mládeže. str. 46
  - o *choroš* - *hanl.* starší muž, dědek. str. 173
  - o *rakvác* - starší člověk, z pohledu mládeže v pubertě již lidé od 40 let, s věkem mluvčího se pak tato hranice posunuje; někdy se tak žertem označují i sami dospělí. str. 346
  - o *stařík*

- *machetero* (B.E. str. 187, 234, C. str. 80) - žebrák. Volila jsem mezi výrazy:
  - o *mangelář* - *svět.* žebrák. Podzimek 1937. str. 242
  - o *santusák* (viz alkoholici)
  - o *socka* - nemajetný člověk. Zkrác. z výrazu *sociální případ*. str. 373
  - o *somrák, somr* - člověk žijící ze zbytků jídel, z toho co najde v popelnici, pobuda, žebrák, tulák, bezdomovec. Uvádí již Rippl 1926 (dosl. „chlap bez bytu“). str. 373
  - o *švorcka* - pobuda, žebrák, tulák, dnes spíše bezdomovec, viz. švorc. str. 422

- *pajero* (B.E. str. 193, C. str. 92) - masturbant. Příhodné se mi zdály tyto výrazy:

- *honibrk, honimír, honiprut* - vulg. muž, který často masturbuje. str. 165
- *piñaco* (B.E. str. 74, C. str. 96) - zápasník:
- *bitkař*
  - *rváč*
- E. označení pro delikventy
- *choro* (B.E. str. 75, 77, 98, 189, 191, 234, C. str. 48) - použila jsem příhodné ekvivalenty, které se běžně používají mezi českými zloději, či v souvislosti s nimi:
- *čór, čórkař, čórák, čórař, čórkes, čórmen* - krimin. zloděj, svět. zkušený zloděj. Juda 1902 (Puchmajer 1821 ještě neuvádí); kdysi výraz pro zloděje zkušeného, který byl často trestán (ne příležitostného), jedno z nejrozšířenějších arg. slov, stejně tak v argotu dalších evropských národů; rom.čór zloděj. str. 95 - 96
  - *chmatač* - argot. zloděj. Oberpfalcer 1935, ve svět. argotu uvádí Podzimek 1937. str. 173
  - *chmaták, hmaták* - polic. zloděj. Výraz uvádí už rukopis „Hantýrka“ 1806. str. 173
- *k'olo* (B.E. str. 144, 145, C. str. 74), *k'olero* (B.E. str. 188, 191, C. str. 74), *pesado* - narkoman. Použila jsem výrazy jako:
- *čičač* - drog. kdo vdechuje těkavé látky. str. 93
  - *feťák, feťačka* - drog. uživatel/ka drog, narkoman/ka. SSČ/ob. str. 128
  - *fetka, fetingr* - narkoman, uživatel drog. str. 128
  - *fetař* - polic. narkoman, který vdechuje těkavé látky. str.128
  - *smažka, smažák* - drog. uživatel drog, obv. takový, na kterém je to zjevně patrné, feťák se silnou závislostí. str. 372
- *palomillo* (B.E. str. 77, 99, 144, 191, C. str. 92), *chojchero* (B.E. str. 98, C. str. 47) - mladý delikvent. Nahradila jsem slovy:
- *gauner* - podvodník, darebák, člověk používající nečestné metody, zločinec. Něm. *Gauner* profesionální podvodník či zločinec, pův. *Jauner* (objevilo se zač. 18. stol.), což se v horní němčině z důvodu výslovnosti psalo s počátečním „g“; odtud čes. arg. jaunerák; slovo pochází z něm. arg.; kde dlouho mělo

pouze význam falešný (resp. profesionální) karbaník, ve tvaru *joner* doloženo již na přelomu 15. a 16. stol., snad z jidd. *joven* Řek (vlastně člověk z *jonských* ostrovů); Řekové bývali považováni za mistry falešné hry v karty (Wolf; srov. fr. *grec* Řek, ale také falešný hráč), není ovšem jasné, zda šlo skutečně o Řeky, neboť jako Řekové se kdysi označovali i Romové; jiné vysvětlení je z hebr. *janah* klamat, podvádět; v němčině se slovo *Gauner* postupně stalo synonymem zločince, proto se zde pro argot užívá kromě výrazu *Rotwelsch* také *Gaunersprache* (*Sprache* řeč). str. 145

- *grázl*, *grázlik* - lump, ničema, někdy též zločinec. Podle *Johanna Geoga Grasela* (1780 -1818), jednoho z nejslavnějších a ve své době nejbrutálnějších lupičů; *Grasel* působil zejména na jižní Moravě, ale také v jižních Čechách a v Rakousku, proto se výraz užívá v rak. němčině ve stejném výrazu jako u nás. str. 149
- *ksindl* - lůza, zlý člověk, darebák, mizera. str. 217
- *sígr*, *sýgr* - zlý člověk, darebák. Uvádí již Rippl 1926 (dosl. pražský Pepík, velkoměstský zločinec). str. 367
- *syčák* - nadávka zdůrazňující oby. zločinnou povahu. Juda 1902, kdysi též *syčoun*, *syčmon* aj.; pův. žebravý tulák, pobuda; při polohlasném šeptání bylo slyšet jen *sykavky* (Rejzek); méně pravděpodobně jde o posměšné označení italských dělníků na stavbě železnice v Praze v 19. stol., a to podle jejich „*si,si*“. str. 384

2. označení pro místa

- *barrio chino* (*B.E. str. 21, C. str. 27*) - místo, kde se prodává zboží pochybného původu, původně jsem chtěla přeložit jako čínskou čtvrť, ale vzhledem k tomu, že v La Pazú žádná není, jsem zvolila, podle mého výstižnější termín, a to:
  - *bleší trh*, *blešák* (burza. str. 66) protože na bleším trhu se často prodává zboží pochybného původu.
  - *zastávárna*
- *boliche* (*B.E. str. 74, 190, C. str. 29*) – hospoda. Vybírala jsem z bohaté zásoby českého nespisovného jazyka, například:

- *apačárna* - *argot.* hospoda, vyhlášená putyka, obv. taková, kde se scházela galérka. Rippl 1926, Nováček 1929 uvádí v brněn. argotu, přičemž zdůrazňuje fr. původ. str. 49
  - *hospa* - hospoda. Slang současné mládeže. str. 165
  - *knajpa* - hospoda. Něm. *Kneipe* t/v, v 18. stol. zkráceno ve studentském prostředí z *Kneipschenke* označení hospody, kde lidé sedí namačkáni, *kneipen* stlačit, mačkat se; *Shenke* výčep, šenk; Wolf však namítá, že *Kneipe* je starší a pův. označovalo něvěstinec. str. 199
  - *kořalna* - hospoda, zejm. taková, kde se nalévají lihoviny, nálevna. str. 207
  - *nálevna* - hospoda, výčep. str. 267
  - *šenk* - výčep. Něm. *Shenken* nalévat, *Shenke* výčep, *Shenk* hostinský. SSČ/ob. str. 389
  - *paluša, paluška* - *brněn.* hospoda. str. 297
  - *putyka* - *hanl.* hospoda, restaurace (nižší cenové skupiny). něm. nář. *Budike*, trhovecká bouda, odtud řada dalších, převážně hanlivých významů. str. 343
  - *výčep*
- *cana* (B.E. str. 191, C. str. 34) - cela. Z českých synonym například:
- *arest* - něm. *Arrest* t/v, střlat. *arrestum* zadržení (Rejzek). SSČ/ob. str. 49
  - *báň* - vězení. str. 56
  - *díra* - 1. vězení, ve vězeň. mluvě uzavřené oddělení, korekce, dř. trestná cela. 2. *polic.* vyšetřovací vazba. str. 106
  - *gajl, lapák* - vězení obecně, uvnitř vězení může označovat korekci, kárné, polepšovna. Snad z něm. arg. *keilen* nařezat někomu, Wolf u toho hesla uvádí také *Keil* vojenské vězení (snad z jidd. *makainen* nařezat, srov. *makes*); méně pravděpodobná je souvislost se starofrancouzským *gaiole* vězení (odtud je angl. *jail*), z lat. *gaviola*, pův. *caveola*, z *cava* jeskyně. str. 144
  - *krecht* - *vězeň.* kobka, korekce, oddělení kázeňských trestů. Dol. něm. *Gracht* příkop, hrob. str. 212
  - *loch* - vězení, uvnitř vězení má význam korekce. - něm. *Loch* díra, brloh, i zde má odedávna (jistě od 8. stol.) význam vězení, obvykle nejhoršího druhu. str. 235

- *chojcho* (B.E. str. 100, 146, C. str. 47) - taneční sál, kde se pije, fetuje a shání sexuální partner. Vybírala jsem mezi českými slangovými výrazy jako:
  - o *dýza, diskoška* - diskotéka. str. 106, 117
  - o *tančírna, seznambar*

- *torrante* (B.E. str. 144, C. str. 111) - tajné, schované místo, kde přespávají bezdomovci:
  - o *brloh*
  - o *doupě*
  - o *skryš*

3. označení pro činnosti a děje

- *afeitar* (B.E. str. 191, C. str. 20) - pořezat někomu obličej:
  - o *nadělat z obličeje mašírku*
  - o *rozmašírovat ksicht*

- *aflojar* (B.E. str. 75, 97, C. str. 21) - vyhovět sexuálním návrhům:
  - o *dát někomu* - vulg. o ženě: mít s někým pohlavní styk. str. 101
  - o *jít s někým* - mít pohlavní styk, vyspat se s někým (o ženě). str. 180
  - o *podržet někomu* - vulg. mít pohlavní styk. str. 318

- *calmar* (B.E. str. 100, C. str. 33) – zabít:
  - o *odkráglavat* - zabít, zavraždit někoho, méně často odkrádlavat, srov. odkrouhnout, oddělat. Uvádí již Nováček 1929; rak. *Abkrangel* t/v, dosl. Zakroutit krkem, nebo odříznout krk (pův. snad o drůbeži). něm. *Kragen* límec, v argotu hrdlo. str. 282
  - o *skolit*
  - o *zamordovat* - zabít. str. 477
  - o *zarohnout* - argot. zabít, srov. rohnout, také v souč. věžeň. mluvě. Puchmajer 1821; starý argot. výraz, též v mluvě světských lidí (Podzimek 1937); srov. něm. arg. *um die Ecke bringen* zabít, dosl. přivést za roh. str. 479

- *cornetear* (B.E. str. 190, C. str. 40) - pít přímo z lahve:
  - o *hrnout*
  - o *klopit*
  - o *přihýbat si*

- *desfilar* (B.E. str. 236, C. str. 52) - hromadně znásilnit:
  - o *dát do party -argot.* přimět (dívku) k postupnému pohlavnímu styku s několika muži, hromadně znásilnit. Uvádí již Bredler 1914. str. 101
  - o *zprznit* - zkazit, zničit, dř.těž znásilnit nebo připravit svobodnou dívku o panenství, srov. zkurvit. str. 490

- *dick'ear* (B.E. str. 97, C. str. 53) - naparovat se, nadouvat se, být domýšlivý:
  - o *nést se*
  - o *naparovat se*
  - o *vykračovat si*

- *embombar* (B.E. str. 190, C. str. 55) - oplodnit, v češtině:
  - o *naprcat* - vulg. přivést ženu do jiného stavu. str. 270
  - o *zbouchnout* - přivést ženu do jiného stavu, pův. argot. výraz, uvádí již Nováček 1929, srov. morav. nář. *zbúchnút* t/v. str. 483
  - o *zprcnout, zprasknout* - vulg. přivést ženu do jiného stavu. Nováček 1929. str. 490

- *fincar* (B.E. str. 100, C. str. 62), *tirar, tirar polvo* (B.E. str. 100, C. str. 110, 98) - souložit, v českém jazyce velmi široká škála ekvivalentů, vybrala jsem například:
  - o *brkosit* - svět. mít pohlavní styk, srov. dorotit, kajlovat, pinkat. Podzimek 1937. str.74
  - o *kajlovat* - svět. mít pohlavní styk, v tomto významu také v současné vězeňské mluvě. str. 184
  - o *mrdat* - vulg. mít pohlavní styk. Slovo je velmi staré, pův. význam byl kývat, kmitat (Rejzek) str. 256
  - o *piglovat* - vulg. mít pohlavní styk. Uvádí již Nováček 1929. str. 309
  - o *píchat*
  - o *šoustat*

- *šukat* - *vulg.* mít pohlavní styk, Rippl 1926, z něm. nář. *schucken* označujícím pohyb sem a tam. str. 417
- *šupačit, zašupačit*
- *šustit, ošustit* - *vulg.* mít pohlavní styk. str. 419
- *trkat*
- *trtkat*

- *chapar* (B.E. str. 77, C. str. 44), *encanar* (B.E. str. 97, C. str. 56) - dopadnout zločince:
  - *lapnout, lapnót* - *brněn.* chytit. str. 228
  - *zabásnout* - zatknout, uvěznit. asi odv. od *basa* vězení. str. 473
  - *zašít* - *polic.* zajistit, zatknout, dát do vyšetřovací vazby, uvěznit. Uvádí již Rippl 1926; srov. něm. *Haft* vazba, *verhaften* zatknout, což se cítilo jako příbuzné s *heften* šít. str. 480

- *ch'ojorar* (B.E. str. 73, C. str. 48) - močit, tedy:
  - *čurat*
  - *chcát* - *vulg.* močit. Původně *scát* (takto je zachováno v nářečích), z psl. *scati*, které souvisí s nem. *seichen*, močit (Rejzek). str. 172
  - *jít s pískem*
  - *vyvenčit*

- *chorear* (B.E. str. 98) - krást, ukrást:
  - *čmajznout*
  - *čórovat, čórnout*
  - *šlohnout*

- *chupar* (B.E. str. 96, C. str. 49) - provést felaci:
  - *vybagovat*
  - *vyhulit*
  - *vykouřit*

- *k'arampampear* (B.E. str. 100, 234, 235, C. str. 73) - strávit noc chůzí po ulici:
  - o *bivakovat*
  - o *kempovat, kempovat po městě*
  - o *ponocovat*
  - o *toulat se v noci, po nocích*

- *kolearse* (B.E. str. 99, 144, 145, 146, C. str. 74) - zdrogovat se. V češtině:
  - o *bagovat* - vězeň. cucáním vysávat éter z бага (vata nasáklá éterem určená k inhalaci pro své omamné účinky). str. 53
  - o *čichat* - drog. jako drogu vdechovat páry organického rozpouštědla (toluenu a dalších těkavých uhlovodíků). str. 93
  - o *sjet se* - drog. aplikovat si drogu, nadrogovat se. str. 368
  - o *smažit* - drog. být pod vlivem drog. str. 372

- *llauk'arar* (B.E. str. 99, C. str. 79) - ohmatávat a hladit ženu na intimních místech:
  - o *ochmatávat* - dotýkat se rukama, osahávat. str. 285
  - o *ojíždět*
  - o *ošahávat*

- *machetear* (B.E. str. 193, C. str. 80) - žebrot, do češtiny jsem překládala jako:
  - o *angelit* - argot. žebrot. str. 47
  - o *mangelit* - svět. žebrot. Podzimек 1937, běžné v krimin. prostředí, nověji zkomoleno na mandelit, mangelit aj.; rom. *mangel* prosit, žádat, *mangel avri* vyprositi, vyžebrot; dříve se běžně, avšak chybně, odvozovalo od něm. *Mangel* nedostatek, resp. *mangeln* chybět, Wolf uvádí v něm. argotu *mangen* žebrot, *Manger* žebraček, slova stejného rom. původu jako v češtině. str. 242
  - o *sockovat, socit* - žebrot, snažit se něco vymámit od známých. str. 373
  - o *somrovat* - žebrot, také loudit zbytky v bufetu. str. 374
  - o *žebrotit*

- *patinar* (B.E. str. 96, 99, C. str. 94) -shánět klienty:
  - o *holandit* - polic. provozovat prostituci. Uvádí již Rippl 1926. str. 164
  - o *lovit, být na lovu*

- *plantarse* (B.E. str. 98, C. str. 97) - napravit se:
  - o *dělat dobrotu*
  - o *sekat dobrotu*

- *puntear* (B.E. str. 189, C. str. 100) - pobodat někoho nožem:
  - o *rohnout* - *svět.* uhodit, v *souč.* vžeň. mluvě také bodnout, zabít, srov. zarohnout. Uvádí již Rippl 1926 i Podzimek 1937; srov. něm. arg. *um die Ecke bringen* zabít, dosl. vzít za roh. str. 352
  - o *nakrmit - polic.* bodnout nožem, též ve vžeň. mluvě. str. 266

- *zapatear* (B.E. str. 10, C. str. 119) - v tomto kontextu jsem přeložila jako:
  - o *trpět*
  - o *zkrísnout* - zdrtit, vynadat, pokárat. str. 487

4. přídavná jména

- *casco* (B.E. str. 188, C. str. 35) - běžný, malé hodnoty:
  - o *šmejd*
  - o *šunt* - věc bez jakékoli hodnoty, odpad, brak. str. 418

- *conchudo* (B.E. str. 77, C. str. 39) - šťastný, spokojený:
  - o *v cajku* - v pořádku. původ nejasný. str. 80
  - o *v pohodě*

- *fulero* (B.E. str. 145, C. str. 62) - ošklivý, nepříjemný
  - o *nepodařilo se mi najít vhodný ekvivalent*

- *(trago) infame* (B.E. str. 77, 192, C. str. 70) - alkohol podřadné kvality:
  - o *samohonka* - doma pálená vodka. str. 362
  - o *truňk, šláfruňk* - pití, něm. *Trunk* nápoj *trinken* pít. str. 433
  - o *hořavka* - *argot.* pálenka, destilát, kořalka. Rippl 1926; srov. něm. *Branntwein* pálenka *brennen* hořet, pálit, *Wein* víno. str. 165
  - o *kořalka*

- *břečka*
- *cloumák*
- *pintudo* (B.E. str. 76, C. str. 96) – elegantní:
  - *vyfíknutý* - dobře či elegantně oblečený. str. 458
  - *k světu*
  - *šik*

5. ustálená slovní spojení

- *armar un despelote* (B.E. str. 74, C. str. 24) - vyvolat hádku, tedy:
  - *chtít se bít*
  - *koledovat si o výprask*
  - *provokovat*
  - *říkat si o nářez*
- *echarse a perder* (B.E. str. 97, C. str. 55), *doblar el codo* (B.E. str. 188, C. str. 53) - opít se, opíjet se:
  - *bembeřit* - flámovat, opíjet se. str. 61
  - *být na mol* - úplně opilý. Machek vysvětluje ze střč. *mol* nebo *molek* opilec, což má být z ožralý na *mlamoly* (doloženo 1838) a to pak od *mlamolati*; Rejzek slovo *molek* odvozuje od „malý mol“ ve spojení *vinný molek*, *pivní molek* (Jungmann), uvádí však také alternativní výklad z něm. arg. *Molum* opilost, *molum* opilý a to z jidd. *mole* plný (hebr. *male* t/v); Wolf kromě výše uvedeného *Molum*, resp. *mole* uvádí také něm. arg. *Mol* víno, z rom. *mol* t/v, které však asi nemá žádnou souvislost s naším *mol*. str. 254
  - *být pod obraz* - silně opilý. str. 280
  - *být s'atý* - silně opilý. str. 378
  - *nalít se, nalít se jak váza* - opít se. str. 267
  - *ožrat se* - opíjet se. SSČ. str. 292
  - *vykalit se* - opít se. str. 461
  - *zbořit se* - opít se. str. 483
  - *zkárovat se* - opít se. str. 486

- *zšutrovat se* - opít se. str. 491
- *estar largado (de dinero)*(B.E. str. 100 , C.str. 58) - být bez peněz:
  - *být švorc* -být bez peněz, srov. černej, suchý, na suchu. Uvádí Jiří Rippl 1926 i Nováček 1929; něm. arg. *schwarz t/v* , spis. černý (nář. *Schworz*), srov. plonk. str. 422
  - *na suchu*
  - *plonkovej*
- *hacer florecer (el trasero) como rosa* (B.E. str. 98, C. str. 67) - připravit o panenství, nebo provést poprvé pohlavní nebo anální styk:
  - *načnout* - vulg. provést muži první anální pohlavní styk. str. 262
  - *nařachnout* - vězeň. provést někomu první anální pohlavní styk, obv. ve smyslu znásilnění nového spoluvězně. str.270
  - *odpanit* - zbavit panenství, deflorovat. str. 283
  - *poprvé otevřít zadní vrátka* - zasvětit do tajů análního sexu
- *hacerse el plato* (B.E. str. 77, C. str. 68) - dělat si legraci:
  - *dělat si dobrej den*
  - *dělat si prdel*
  - *dělat si šoufky* - utahovat si z někoho, dělat si z někoho legraci. str. 402
  - *vysmívat se*
- *hacerse pireli* (B.E. str. 78, C. str. 68) – utéct:
  - *vzít do zaječích*
  - *vzít dráhu* - utéci, zmizet, zrychlit. str. 472
  - *vzít kličku* - utéci. str. 472
  - *vzít kramle* - utéci, zmizet. str. 472
  - *vzít nohy na ramena*
  - *vzít roha*
  - *vzít šmíra* - brněn. rychle zmizet, odejít. str. 47
  - *zmiznout, zmizet*
- *hacer vivir* (B.E. str. 191, C. str. 67) - sexuálně uspokojit partnera:

- *udělat to někomu* - vulg. 1. mít pohlavní styk. 2. provést felaci. str. 438
- *ukojit*
- *uspokojit*

- *morir al pie del cañón* (B.E. str. 192, C. str. 85) - zemřít na otravu alkoholem:
  - *otrávit se*
  - *uchlastat se k smrti, prochlastat se k smrti*
  - *upít se k smrti*
  - *utopit se v lihu*

- *parar el coche* (B.E. str. 74, C. str. 93) - potlačovat něčí agresivní chování, do českého jazyka jsem uvažovala o překladu jako:
  - *brzdit někoho*
  - *krotit někoho*
  - *postavit se někomu*
  - *přistříhnout křídla*
  - *vykázat do patřičných mezí*

- *pasar por las armas* (B.E. str. 146, C. str. 93) - někoho se sexuálně zmocnit:
  - nepodařilo se mi najít v českém jazyce ekvivalent

- *tirar cana* (B.E. str. 191, C. str. 110) - být uvězněn policií:
  - *bešelit* - svět. sedět, ve vězeň. mluvě sedět ve vězení. Podzimek 1937; rom. *Bešel sedět*. str. 62
  - *být v lochu, gajlu, lapáku, krechtu, za katrem*
  - *být zašitej* - zašít -polic. zajistit, zatknout, dát do vyšetřovací vazby, uvěznit. str. 480
  - *jít bručet* - být ve vězení, být ve výkonu trestu. Jako argotický výraz uvádí již Rippl 1926; srov. něm. *brummen* bručet, být ve vězení, též být po škole. str. 75
  - *posedět si v chládku*
  - *sedět* - být ve vězení. str. 363

- *voltear muñecos* (B.E. str. 73, 144, C. str. 116) - okrádat opilé jedince. Pro tento speciální druh zlodějů a způsobu okrádání jsem vytvořila výraz:

- *obírat*

pro toho, kdo tuto činnost vykonává, potom termín:

- *obírač.*

dále jsem, vzhledem k originálnímu názvu, přemýšlela o výrazu:

- *loutkař* a o slovesu označujícím tuto činnost jako o:
- *loutkaření*

6. ostatní podstatná jména a označení

- *arrechera* (B.E. str. 97, C. str. 24) - sexuální vzrušení, napětí:
  - *nabuzenost*
  - *nadrženosť* - vulg.- nadržžený, se zvýšenou touhou po sexu, srov nadržbaný. str. 236
  - *nadržbanosť*
  - *hučák* - sexuální touha, podobně jako *fičák* jde o slova cíleně propagovaná v rámci tzv. „reality show“. str. 168
- *arrechera* (*quitar la*) - zbavit sexuálního napětí:
  - *vyměnit olej*
  - *vypustit šťávu*
  - *zbavit hučáka*
- *batida* (B.E. str. 97, C. str. 28) - policejní pochůzka za účelem dopadnoutí známého zločince:
  - *razie*
  - *šťára*
- *cacho* (B.E. str. 96, C. str. 32), *pucho* (B.E. str. 193, C. str. 99) - chvilka, moment:
  - *cobydup* - brzy, bez otálení. str. 86
  - *minutka, v minutce*
  - *mžik, v mžiku*
  - *šmahem* - naráz, najednou. str. 397
  - *v tu ránu, v ten ráz, rázem*

- *enguillo* (B.E. str. 77, C. str. 57) - tajná kapsa, kde se schovávají peníze, aby se předešlo krádeži:
  - o *kapsář*
  - o *ledvinka*

- *farra* (B.E. str 72, C. str. 60) – opilost:
  - o *opice* - opilost. Podle něm. *Affe* opice, v něm. arg. s výrazem opilost. SSČ/hovor. str. 288

- *guita* (B.E. str. 98, C. str 65), *quivo* (B.E. str. 72, 77, 235, C. str. 101) – peníze:
  - o *lováce* - *brněn.* peníze, též v současné vězeňské mluvě, viz *love*. str. 236
  - o *love, lóve* - *brněn.* peníze, nověji též *lóvy*. Puchmajer 1821 uvádí jen *lovej* bohatý, Juda ani Brendler výraz nezmiňují a Podzimek 1937 jen u hesla bárovný, jako první ve výrazu peníze má Nováček 1929; rom. *lóve* peníze, kdysi se v Brně užívala i celá věta *Hi tut lóve? Máš peníze?* str. 236
  - o *lováky* - *argot.* peníze, též v souč. vězeňské mluvě. Uvádí již Rippl 1926, viz *love*. str. 236
  - o *lovasy* - peníze, rom. *lóve* peníze. str. 236
  - o *majlant* - velké bohatství, velká suma peněz. něm. *Mailand* Miláno, tradičně bohaté it. město. str. 239
  - o *mari* - *argot.* peníze. Nováček 1929, kdysi rozšířený arg. výraz; rom. *mari* peníze; odtud asi pův. mařeny, stejný význam má víd. arg. *Marie* nebo *Maried'l* Mařenka. str. 242
  - o *prachy* - peníze. starý argot. výraz, uvádí již Pujmajer 1821, něm. *Staub* prach, v něm. argotu drobné peníze, franc. arg. *poussier* t/v; v tomto významu slovo *prach* již v 16. stol. Ve smolných knihách, nejde o kalk, něm. a franc. názvy doloženy až v 19 stol. (Oberpfalcer 1935) str. 325
  - o *vata* - peníze, též ve spojení *ve vatě* bohatý, srov. mejdlo. Tento význam uvádí Rippl 1926 i Oberpfalcer 1934. SSČ/hovor. str 446

- *chocolate* (B.E. str. 75, C. str. 47) - čaj s alkoholem:
  - o *čaj s rumem*
  - o *drink*
  - o *grog*

- *truňk*
- *k'olo* (B.E. str. 144, 145, 146, C. str. 73) – droga:
  - *fet* - drogy, srov. fetovat, feťák. str. 128
  - *matroš* - drog. určitá zásoba drogy, také dávka. str. 245
  - *smah* - drog. pervitin, v policejním slangu někdy droga obecně. str. 371
- *macana* (B.E. str. 99, C. str. 80) – penis:
  - *brko* - vulg. mužské přirození. str. 74
  - *čurák* - vulg. mužské přirození, od *čurat*, což je asi onom. původu, snad s významem „hlasitě téci“, srov. crčēt, zurčēt (Rejzek), je však také něm. nár. *tschuren* čurat (Machek). str. 99
  - *kolík* - vulg. mužské přirození. str. 203
  - *péro* - vulg. mužské přirození. str. 306
  - *pták* - vulg. mužské přirození, srov. voptákovat. str. 340
  - *šulín, šulda* - vulg. mužské přirození, z morav. nářečí. str. 417
  - *vercajk* - brněn. vulg. mužské přirození. str. 448
- *matufia* (B.E. str. 4, C. str. 82) - drobná krádež, škoda, ničemnost:
  - *křivárna* - podraz, podvod, lest. str. 216
  - *podfuk* - podraz, lest, podraz. SSČ/hovor. str. 318
  - *podraz* - podvod, úskok. SSČ/ob. str. 318
- *orégano* (B.E. str. 97, C. str. 90) – zlato:
  - *zlatisko*
- *polvo* (*tirar, hacer*) (B.E. str. 100, C. str. 98) - viz *funcar*
- *roquefeller* (B.E. str. 235, C. str. 104) – pes:
  - *hafan, bafan* - velký pes. SSČ. str. 152
  - *čokl* - hanl. pes. rom. *džukel* pes, srov. džukel. SSČ/ob. str. 95
  - *koště*
  - *ořech, oříšek, vořech* - menší nečistokrevný pes, srov. pouliční směs. str. 289
  - *smeták*

- *t'istapi* (B.E. str. 188, C. str. 110) - zimnice způsobená kocovinou a následným pitím vody:
  - o *notorický třas*
  - o *třesavka*

- *volteo* (B.E. str. 73, C. str. 116) - loupežné přepadení

Vysvětlivky:

- arg., argot. - argotický výraz
- brněn. - brněnský výraz
- dolnoněm. - dolnoněmecký výraz
- drog. - drogový slang
- dř. - dříve užívaný výraz
- expr. - expresivní výraz
- event. - eventuální, eventuálně
- fr. - francouzsky, francouzský
- germ. - germánský
- han. - hanácké
- hanl. - hanlivý výraz
- hovor. - hovorový výraz
- jidd. - jidiš
- krimin. - kriminální slang
- něm. - německý výraz
- ob. - obecná čeština
- obv. - obvykle, obvyklý
- onom. - onomatopoický
- ostrav. - ostravský výraz
- polic. - policejní slang
- psl. - praslovanský
- pův. - původu, původně, původní
- rak. - rakouská němčina

- resp. - respective
- rom. - romsky, romský
- slang. - slangový výraz
- souč. - současný
- srov. - srovnej
- SSČ - Slovník spisovné češtiny
- SSJČ - Slovník spisovného jazyka českého
- stč. - staročesky, staročeský
- střč. - středočesky, středočeský
- stol. - století
- svět. - světská hantýrka
- t/v - téhož významu
- tj. - to je
- vězeň. - vězeňský slang
- víd. - vídeňská němčina
- vulg. - vulgární význam
- žid. - židovsky, židovský
- žert. - žertovný výraz
- lat. - latinsky, latinský

3.2 Amerikanismy

Častým úkazem, se kterým jsem se při četbě a překladu povídek setkala, jsou amerikanismy. Amerikanismem se rozumí výraz převzatý buď z domorodých indiánských jazyků (např. *cacao*, *chocolate*, *tomate* z jazyka *náhuatl*, nebo *condor*, *llama*, *puma*, *coca* z kečujštiny etc.)⁶ a dialektů, nebo z kteréhokoliv jiného světového jazyka, který se ujal v některé z částí Latinské Ameriky a začlenil se do běžně používané slovní zásoby. Také to může být výraz, který pochází z kastilštiny, ale v některých částech Latinské Ameriky nabyl trochu nebo zcela odlišného významu. „*Los americanismos, voces usadas por los pueblos hispanohablantes, surgen como resultado de la más genuina expresión de su origen e idiosincrasia, con aportes de dialectos y lenguas aborígenes que dan su aporte al lenguaje que nos une, y a la vez estos giros y usos, diferencian al americano del español peninsular. Y*

⁶ ZAMORA VICENTE, Alonso: *Dialectología española*, Editorial Gredos, Madrid 1989. str. 393-395

en ocasiones los americanismos también han tenido su origen en términos hispanos que han pasado a ser arcaísmos (en desuso) en la península y que resurgió su empleo en alguna región.“⁷

Při překladu výrazů pocházejících z Jižní Ameriky jsem nejvíce využívala stránky Real Academia Española⁸ (dále jen RAE), Španělsko-český slovník od Ledy⁹- dále uvádím jen jako Leda, Velký španělsko-český slovník¹⁰ - dále jen jako VŠ a Velký španělsko-český slovník Fin¹¹ - dále jen Fin, vyhledávání na internetu, konzultace s rodilými mluvčími a občas jsem uplatnila i svoje vlastní znalosti bolívijských reálií. Pomáhala jsem si i vyhledáváním některých slov v kečuánsko-španělském a aymarsko-španělském slovníku.¹² (Dále jen TI)

V první části této kapitoly se nacházejí výrazy, které nebylo obtížné vyhledat, tedy amerikanismy, které se běžně používají a jsou uvedené ve slovnících a slova, která očividně pocházejí z indiánských jazyků a označují jihoamerické reálie, především potraviny. Ve druhé části jsou slova, která jsem měla problém přeložit, ale s pomocí rodilých mluvčích se mi to podařilo a ve třetí části jsou výrazy, jejichž význam se mi zjistit nepodařilo, a tudíž ho lze pouze vydedukovat nebo odhadnout z kontextu věty.

U slov jsem kvůli přehlednosti uváděla jako zdroj zkratky (např. RAE, Leda, Fin, VŠ, TI atd...) a nechávala jsem výklad v jazyce použitých slovníků. U výrazů, ke kterým jsem našla vysvětlení pouze na internetu, je uvedena celá internetová adresa.

Některá slova jsou uváděna jak u *Coby*, tak u amerikanismů, proto je u nich vždy vysvětlivka viz *Coba*.

I. část

A. Výrazy obsažené ve španělsko-českých slovnících, nebo na stránkách RAE

- *Aparapita* (B.E. str. 187) - Bol. cargador (|| mozo de cordel)

- voz *aimara*. RAE

---

⁷ Educar.org., Dostupné z: <<http://www.educar.org/americanismos/>> [15.3.2010]

⁸ Real Academia Española. Dostupné z: <<http://www.rae.es/rae.html>>

⁹ DUBSKÝ Josef, REJZEK Vladimír, *Španělsko-český slovník od Ledy*, Leda, Praha 1999

¹⁰ DUBSKÝ, Josef, *Velký španělsko-český slovník I.,II.*, Academia, Praha 1993

¹¹ CHALUPA, Jiří, KRČ Eduard, *Velký španělsko-český slovník*, Fin Publish, Olomouc 2000

¹² Descubrir el Perú, Dostupné z: <http://www.tierra-inca.com/index_es.html>

- *Boliche* (B.E. str. 190) - *And., Arg., Bol., Par. y Ur.* - Establecimiento comercial o industrial de poca importancia, especialmente el que se dedica al despacho y consumo de bebidas y comestibles. RAE. Uvedena také mezi výrazy z Coby.

- *Cachascanista* (B.E. str. 5) - *cachascán* - zápasnický volný styl. Leda, str. 113

- *Cantina* (B.E. str. 98, 190, 193, 234) - *Am., Mer., C. Rica, Méx. y Nic.* taberna. RAE

- *Caperuzo* (B.E. str. 191) - *coloq. Chil.* Persona muy capaz que destaca en un ámbito determinado. RAE

- *Casero* (B.E. str. 6) - *Bol., Chile, Ec. y Perú.* parroquiano (|| persona que acostumbra a ir a una misma tienda). RAE

- *Cuate* (B.E. str. 99, 188, 189, 195, 234) - *Guat., Hond., y Mex.* Camarada, amigo íntimo. RAE

- *Fresco* (B.E. str. 191) - *Am. Cen., Bol., Ec., Perú y Ven.* refresco. (|| bebida fría). RAE

- *Gauchada* (B.E. str. 100) - laskavost, pomoc. Fin str. 508

- *Arg.,* lstivost, prohnanost

- *Guagua* (B.E. str. 99) - *Área de los Andes.* Niño de pecho. RAE

- *Am.* miminko, děťátko, holčička, chlapeček, dítě. VŠ. str. 907

- *Chamarra* (B.E. str. 77) - *Am.* deka. VŠ. str. 573

- *Chancho* (B.E. str. 74) - *Am.* cerdo, puerco. RAE

- *Chola* (B.E. str. 97, 98) - *Am.* míšenka; indiánská žena, indiánka. VŠ. str. 588

- *Chompa* (B.E. str. 72) - *Bol., Ec., Par., Peru a Ur.* - jersey. RAE

- *Ch.* - svetr, str. 588
- *Co.* - volné sako, bunda, str. 588

- *Chorear* (*B.E. str. 98*) - coloq. *Arg., Chile y Perú* - robar.(|| tomar para sí lo ajeno). RAE

- *Kerosén* (*B.E. str. 4*) - *Am. kerosina* - petrolej, kerosin. Leda, str. 403

- *Laburar, laburo* (*B.E. str. 98*) - *intr. coloq. Arg. y Ur.* trabajar, trabajo (|| tener una ocupación remunerada, ocupación retribuida). RAE

- *Mina* (*B.E. str. 73, 77, 96, 99, 146*) - *Arg., Bol., y Ur.* mujer. RAE

- *Ar., Bol.* - ženská, holka; milá; hanl. děvka, kurva. str. 205

- *Pega* (*B.E. str. 78*) - *Bol., Col., Cub., Ec., a Per.* trabajo. RAE

- *Am.* fuška, makanda, rachota. VŠ. str. 345

- *Plata* (*B.E. str. 188*) - *Am.* peníze; bohatství, majetek, jmění. VŠ. str. 397

- *Pollera* (*B.E. str. 193*) - *Am.* sukně. VŠ. str. 409

- *Preste* (*B.E. str. 5*) - *Bol.* Hombre que corre con los gastos de ciertas fiestas religiosas. RAE

- *Trago* (*B.E. str. 74, 75, 77, 78, 97, 145, 188, 190, 192, 193, 194, 234*) - *Arg., Bol., Col., Cuba, Ec., El Salv. y Nic.* Bebida alcohólica. RAE

- *Am.* kořalka,
pálenka, panák kořalky. VŠ. str. 706

B. Výrazy pocházející pravděpodobně z indiánských jazyků, nejsou obsažené ve španělsko-českých slovnících

- *Ch'amperios* (B.E. str. 144) - pravděpodobně pochází z jazyka aymara, ze slova ch'ampha - křoví, křoviny. Překlad jsem konzultovala i s rodilým mluvčím.

- *Llaucha* (B.E. str. 7) - pečivo, chléb plněný sýrem a směsí koření

- „*la llaucha, una empanada caliente rellena con queso, que es típica de La Paz*“¹³

- *Mok'ochinche* (B.E. str. 191) - dužnaté ovoce podobné broskvi

- Muquuchinchi s. Pasa de durazno. TI

- *P'ichiris* (B.E. str. 236) - z Aymarštiny; metaři ulic

- Pichiri adj. Barrendero. s. Barredor. TI

- *Thinner* (B.E. str. 99, 145, 146, 187, 188) - pro překlad jsem použila český ekvivalent, tedy *toluen*, protože se jedná o identickou chemickou sloučeninu využívanou ke stejným účelům a *toluen* je jako pojem v českém prostředí všeobecně známý

- *Warmimunachis* (B.E. str. 188) - kamenný talisman, představující dvojici milenců při pohlavním styku, nebo druh květiny, která se užívá na výrobu amuletu, který má sloužit k získání lásky vyvolené osoby:

- „los varones buscan el famoso warmimunachi (2 estatuillas juntas de diversa manera: abrazados, o lado a lado, o juntos en relación erótica), pues con este amuleto conquistan el amor de las mujeres.“¹⁴

- Warmimunachi s. Cierta hierba que se emplea para obtener el amor de la mujer. TI

- *Yumbina* (B.E. str. 188) - prášek podobný viagře, který slouží k zvýšení sexuální touhy, jak u mužů tak u žen. Yumbina casco - prášek určený pro dobytek, v mnoha případech je užíván i lidmi.¹⁵

¹³ La Prensa, Dostupné z: <http://www.laprensa.com.bo/noticias/22-07-08/22_07_08_nego2.php> [28.1. 2010]

¹⁴ Bolivian, Dostupné z: <<http://www.bolivian.com/alasitay2k/alacita.html>> [14.2. 2010]

- přeložila jsem jako *dobytčí tvrdolín*, protože se jedná o obdobu tohoto prostředku.

II. část

- *Alfonso* (B.E. str. 74) - význam tohoto slova jsem odvodila ze slovesa *alfonsear*, tedy *chvástat se*, proto jsem tento výraz přeložila jako *chvastoun*

- *Cagaleche* (B.E. str. 191) - ač jsem výraz ve slovníku nenašla, na základě slov, ze kterých se pravděpodobně skládá (*cagar* a *leche*), předpokládám, že mu odpovídá český výraz *poseroutka*

- *Concubinar* (B.E. str. 191) - slovo samotné jsem nikde nenašla, ale je zřejmé, že se jedná o odvozeninu ze slova *concúbito* - *soulož*, či *concubino* - *souložník*, sloveso *concubinar* bude tedy znamenat - *žít v konkubinátu*, *žít s někým intimním životem*

- *K'epiri* (B.E. str. 75) - pravděpodobně z jazyku kečua; nosič, nakladač

- *Muruk'ullu* (B.E. str. 5) - jak vysvětluje sám spisovatel v textu, jedná se o krátký účes (*No me hago cortar el cabello al ras, muruk'ullu como se dice...*)

- pravděpodobně má původ v jazyku *aymara*; Muru adj. Cortado.

(<http://www.tierra-inca.com/es/dico/aymara/m.html>)

III. část

- *Cacacha* (B.E. str. 145) - *desde cacacha* - na základě kontextu jsem přeložila: *už jako malá*

- *Canalera* (B.E. str. 4) - nechala jsem ji v textu jako *canaleru*, jelikož se nejspíš jedná o nějakou typickou surovinu

- *Echada* (B.E. str. 189) - podle kontextu jsem usoudila, že se jedná o termín označující vězení, nebo nápravný ústav, přeložila jsem jako *basa, loch*

---

¹⁵ You Tube, Dostupné z :<<http://www.youtube.com/watch?v=LZkULtED6uE>> [14.3. 2010]

- *Enójeno* (B.E. str. 98) - *en los enójenos* - tento výraz jsem nenašla, proto jsem ho raději nijak neinterpretovala. Slovní spojení *en los enójenos* jsem v překladu vynechala, protože se mi zdálo vhodnější neznámý výraz vynechat, než se ho pokusit něčím nahradit.

- *Guada* (B.E. str. 188) - *entre la guada* - po konzultaci s rodilým mluvčím jsem přeložila jako *široko daleko*.

- *Hualaychea* (B.E. str. 145) - z textu vyplývá, že se jedná o druh pohlavního styku, nebo prostitute, přeložila jsem jako *tahat se*

- *Huayronko* (B.E. str. 144) - přeložila jsem jako *noční motýli* a to na základě textu, který jsem našla na internetu: „*el efecto mariposa nos va a golpear como huayronko en lamparita*“¹⁶

- *Llokalla* (B.E. str. 191) - nenašla jsem žádný překlad, pouze na základě některých odkazů na internetu se domnívám, že se jedná o malé dítě.

- *Nauta* (B.E. str. 74) - z kontextu jasně vyplývá, že se jedná o atraktivní dívku, přeložila jsem jako *kočka*

- *Sacaría* (B.E. str. 191) - v souvislosti se slovesem *afeitar* (viz *Coba*) jsem přeložila jako *rozmašírovat ksicht*, protože slovo *sacaría* by mohlo mít původ ve slově *cara*.

- *Win* (B.E. str. 75) - *servir de win* - nenašla jsem nic, co by mohlo vysvětlovat význam tohoto slovního spojení, se kterým se nesešli ani rodilí mluvčí z La Pazu, proto jsem přeložila jako *slouží jako hlavní sál*, neboť nebylo možné tuto část zcela vypustit.

3.3 Ustálená slovní spojení

Ve španělském jazyce existuje veliké množství ustálených slovních spojení, tak jako v jazyce českém. Na rozdíl od češtiny však španělština užívá širší škálu označení pro tato

---

¹⁶ La prensa, Dostupné z: <www.laprensa.com.bo/noticias/27-10-08/27_10_08_opin1.php> [28.1. 2010]

spojení (frases hechas¹⁷, locuciones¹⁸ etc.), v českém jazyce se tato označení příliš neužívají, proto uvádím přehled Víceslovných lexikálních jednotek podle Příruční mluvnice češtiny: „Vedle **volných slovních spojení**, která vznikají v aktuálních kontextech (např. doba - moderní, minulá, naše...; hlava - lidská, šišatá, tatínková...), existuje v jazyce i velké množství **spojení ustálených** (doba ledová, hlava otevřená), která mají charakter formálně vícečlenných, avšak významově celistvých lexikálních jednotek, reprodukovatelných pouze jako celek. O celistvosti těchto spojení svědčí mj. nemožnost nahrazovat jejich členy synonymy (*doba studená), antonymy (*hlava zavřená), případně je rozvíjet (*doba velmi ledová). K ustáleným slovním spojení patří **víceslovná pojmenování a frazémy**.“¹⁹

Ve svém přehledu ustálených slovních spojení je však rozdělují na základě toho, kde a jak se užívají, nikoliv podle jejich rozdělení lexikologického.

U některých slovních spojení jsem měla problém s jejich vyhledáním ve slovníku, zvláště pak u ustálených slovních spojení pocházejících z Latinské Ameriky. Jsou to ta, u kterých není uveden žádný zdroj a jejichž význam je buď odvozen z kontextu, nebo je mi znám díky konzultacím s rodilými mluvčími. Některá ustálená slovní spojení nebylo těžké přeložit, ale setkala jsem se i s několika, které jsem přeložit nedokázala. Vzhledem ke kvalitě textu je však možné i to, že se jedná o pravopisné chyby.

Pro větší přehlednost jsem slovní spojení rozdělila do pěti skupin; I. běžně užívaná spisovná ustálená slovní spojení (dále jen USS), II. běžně užívaná hovorová USS, III. USS užívaná jen na území Latinské Ameriky, IV. USS z Coby (vždy viz Coba), která se však mnohdy shodují s těmi, které jsou ve slovnících uváděna jako amerikanismy a za V. ta nepřeložitelná USS, či přeložená pouze na základě konzultace s rodilými mluvčími.

I. USS běžně užívaná spisovná

- *A carta cabal* (B.E. str. 98) - RAE - intachable, completo

- *Correr el riesgo* (B.E. str. 73) - Leda str. 615 - vystavovat se nebezpečí, riziku, riskovat

- *Dar la hora* (B.E. str. 194) - RAE - sonar en el reloj las campanadas que la indican

---

¹⁷ La que es de uso común y expresa una sentencia a modo de proverbio. *En el medio está la virtud. Nunca segundas partes fueron buenas.* / La que, en sentido figurado y con forma inalterable, es de uso común y no incluye sentencia alguna. *¡Aquí fue Troya! Como anillo al dedo.* (RAE)

¹⁸ Grupo de palabras que forman sentido (RAE)

¹⁹ KARLÍK, Petr: *Příruční mluvnice češtiny*, Lidové Noviny, Praha 1995, s. 70

- *Darse cita* (B.E. str. 75) - Leda str. 147 - smluvit si schůzku, umluvit si schůzku, dát si schůzku

- *Darse cuenta que* (B.E. str. 21) - stejné jako *darse cuenta de* - Leda. str. 190, pouze předložka *de* je zde nahrazena předložkou *que* - tento jev se nazývá *queísmo* (I. m. Gram. Empleo indebido de la conjunción que en lugar de la secuencia de que; p. ej., *Me da la sensación que no han venido. RAE)

- *Estar a la orden del día* (B.E. str. 73) - Leda str. 491- být na denním pořádku

- (*Distraer*) *horas muertas* (B.E. str. 4) - Leda str. 363 - ztracený čas

- *Lavarse las manos* (B.E. str. 189) - RAE - desentenderse de un negocio en que hay inconvenientes, o manifestar la repugnancia con que se toma parte en él

- Leda str. 436 - *přenes.* mýt si ruce

- *Por las buenas* (B.E. str. 236) - RAE - de grado, voluntariamente

- *Prestar atención a* (B.E. str. 77) - Leda str. 70 - věnovat pozornost čemu, všimnou si čeho

II. USS běžně užívaná hovorová

- *Dar gusto* (B.E. str. 72) - Leda str. 350 - působit potěšení, líbit se

- *Dar lo mismo* (B.E. str. 187) - Leda str. 203 - být jedno

- *De mala muerte* (B.E. str. 75) - RAE - de poco valor o importancia; baladí, despreciable

- *Dónde andará* (B.E. str. 3) - kam se poděl/a/o

- *Estar armando bronca* (B.E. str. 74) - vyprovokovat rvačku

- *Hacer furor* (B.E. str. 73, 97) - Leda str. 327 - mít skvělý úspěch
- RAE - ponerse o estar muy de moda
- *Mandar al diablo* (B.E. str. 191) - poslat k čertu
- *(Morir) a duras penas* (B.E. str. 194) - RAE - con gran dificultad o trabajo
- *Pegar los ojos* (B.E. str. 21) - Leda str. 488 - zavřít oči, usnout
- *Ponerse bravo* (B.E. str. 5) - Leda str. 105 - rozzuřit se
- *Ser de pocas pulgas* (B.E. str. 73) - Leda str. 567 - být přecitlivělý
- *Trabajar como bestias* (B.E. str. 145) - dřít se jak mezek, dřít se jak vůl, dřít se jak kůň, pracovat jako zvíře

III. USS Užívaná jen v Latinské Americe

- *(Beber) como maldito* (B.E. str. 189) - Leda str. 431 - *maldito* - ubohý, bídný. *hov.* pekelník, čert
- *Echar una roncadita* (B.E. str. 190) - RAE - *roncada* - *Méx.* ronquido, ruido que se hace roncando
- Leda str. 619 - *echar roncás* - vychloubat se, vyhrožovat
- *Estar hebreo* (B.E. str. 97) - patrně odvozené z *estar ebrio* - být opilý
- *Hacer gauchada a una persona* (B.E. str. 100) - *Ar.* píchnout komu, pomoct. VŠ str. 885
- *Hacerse dar un ataque* (B.E. str. 75) - mít záchvat mrtvice
- *Hecho una verga* (B.E. str. 76) - dělat debila

- *Chupar como descosido* (B.E. str. 194) - RAE - *Chupar* - El Sal., Par., Perú - ingerir bebidas alcohólicas

- *Como un descosido* - Locución adverbial
coloquial - Dicho de hacer algo: Con ahínco o exceso

- *Mandarse la parte* (B.E. str. 235) - aventajarse respecto de otro

- *Meter plata* (B.E. str. 78) - podplatit

- *No echar una pestañadita* (B.E. str. 144) - Leda str. 527 - podobné jako *No pegar pestaña* - přenes. hovor. (celou noc) ani oka nezamhouřit

- *No hubiera muerto ni una mosca* (B.E. str. 78) - jako by se nic nestalo

- *Pasarse de conchudos* (B.E. str. 77) - pravděpodobně obdoba slovního spojení *pasarse de listo* - RAE - intentar mostrarse en algo más inteligente que otros y estar equivocado

- *Pisar los antros* (B.E. str. 97) - chodit do lokálu

- *Sacar la mugre* (B.E. str. 190) - RAE - dar una paliza

IV. Fráze z Coby

- *Armar despelote* (B.E. str. 74) - viz Coby

- *Doblar el codo* (B.E. str. 188) - viz Coby

- *Echase a perder* (B.E. str. 97) - viz Coby

- *Estar largado de dinero* (B.E. str. 100) - viz Coby

- *Hacer florecer como rosa* (B.E. str. 98) - viz Coby

- *Hacerse el plato* (B.E. str. 77) - viz Coba

- *Hacerse pireli* (B.E. str. 78) - viz Coba

- *Hacer polvo* (B.E. str. 100) - viz Coba

- *Hacer vivir* (B.E. str. 191) - viz Coba

- *Morir al pie del cañón* (B.E. str. 192) - viz Coba

- *Parar el coche* (B.E. str. 74) - viz Coba

- *Pasarse por las armas* (B.E. str. 146) - viz Coba, také by se dalo zařadit mezi ustálená slovní spojení používaná na území Latinské Ameriky

- *Puntear a alguien* (B.E. str. 189) - viz Coba

- *Sacar la cara* (B.E. str. 234) - viz Coba

- *Tirar polvo* (B.E. str. 100) - viz Coba

- *Tirar cana* (B.E. str. 191) - viz Coba

- *Voltear muñecos* (B.E. str. 73, 144) - viz Coba

V. Nepřeložitelná slovní spojení

- *Estar en las dragas* (B.E. str. 99) - z kontextu jsem pochopila, že toto slovní spojení znamená bez peněz

- *Hacer macana y media* (B.E. str. 99) - Toto slovní spojení jsem nenašla, ale na základě konzultace s rodilým mluvčím vím, že jeho význam je buď *udělat něco bez rozmyslu*, nebo *udělat první poslední*.

- *Hasta la conciencia* (B.E. str. 6) - Toto slovní spojení jsem nikde nenašla, ale podle kontextu soudím, že by se mohlo jednat o *spálit na popel*, či *spálit na troud*.

- *Servir de win* (B.E. str. 75) - nenašla jsem žádné vysvětlení, co by toto slovní spojení mohlo znamenat, pravděpodobně se jedná o chybu. Slovo *win* je zmíněno již v kapitole o amerikanismech.

3.4 Názvy a jména v překladu

Názvy ulic, čtvrtí, barů a jména či přezdívky jsem s několika málo výjimkami ponechala v originálním znění, protože ne vždy by bylo možné název přeložit a já se rozhodla zachovat v tomto směru jednotu.

Označení pro pokrmy, či některé z reálií Bolívie, jsem nechala v originále, a do poznámky pod čarou jsem dala vysvětlení, abych objasnila jejich význam. (např. *llauchas*, *muruk'ullu* (B.E. str. 5, 6) či *mok'ochinche* (B.E. str. 191).

Jména osob, i ta, která se vyskytují také v češtině, jsme nechávala v originále, i s označením *don*, *doña*, protože lépe vystihují atmosféru knihy a celek pak působí exotičtěji.

Jsem toho názoru, že jména a názvy ponechané v originále dílu dodají na autentičnosti a případný pokus o převedení do českého jazyka (např. přeložit *mok'ochinche* jako *broskve*), by celkovému dojmu pouze uškodil.

U určitých jmen či označení, která něco vypovídala o vlastnosti nositele, jsem za toto označení přidala český překlad. Například: *El Averno es una de las cantinas* (B.E. str. 72) - jsem interpretovala jako *El Averno, tedy Podsvětí*, protože dle mého názoru je např. zde pro čtenáře poměrně důležité znát význam tohoto označení. Navíc je v něm obsažena i symbolika.

V mém překladu je ovšem i několik případů, ve kterých jsem se rozhodla název přeložit do českého jazyka. A to tehdy, jedná-li se o případ, kdy:

- název ve španělštině má svůj ekvivalent v českém jazyce. Např. časopisy *Atalaya* a *Despertad* (B.E. str. 5) - tedy časopisy náležecí sektě Svědků Jehovových, v České

republice vydávané pod názvy *Strážní věž* a *Probud'te se!* Dále třeba instituce *Ejército de Salvación* (B.E. str. 72), v českém jazyce tedy *Armáda Spásy*.

- název objektu, který není původní ani oficiální, v českém jazyce toto označení nese jistý smysl. Např. označení *Cementerio de los elefantes* (B.E. str. 192). Přeložila jsem jako Sloní hřbitov, protože se jedná o označení jistého jevu.
- jedná se o přezdívku, která je téměř totožná se stejným označením v českém jazyce, a proto by působilo nepatříčně, nechat ji v originále. Jedná o označení *El Filósofo* (B.E. str. 76).

V případě, že se jednalo o městské části, ulice či stavby v La Pazu, u kterých autor předpokládal, že je čtenář bude znát, což je u čtenáře např. z českého prostředí téměř nemožné, jsem se snažila zjistit, o jakou realii se jedná a do textu jsem tuto informaci doplnila. Jedná se třeba o *limosneros de El Prado*. Zjistila jsem, že El Prado je jeden z největších obchodních domů z La Pazu. Přeložila jsem tedy jako *žebráci od obchodního domu El Prado*.

3.5 Užití neurčitého zájmena „Uno“

Zejména v povídce *Frío en el alma* jsem se s tímto jazykovým úkazem setkala na každé straně. Při překladu mi to působilo lehké potíže, protože v českém jazyce se třetí osoby jednotného čísla např. při vyprávění příliš neužívá.

K větám, ve kterých se tento jev vyskytoval, a z kterých uvádím jen tu důležitou část, patří např.;

- *cuando uno no tiene compañía*
- *cuando uno cree*
- *si uno camina las calles*
- *uno se siente abandonado*
- *uno anhela, uno siente hambre*
- *uno se sienta deprimido*
- *uno termine como alcohólico*
- *uno llega*
- *uno no puede hacer menos*
- *uno deba seguir*

- *uno no ha podido pegar los ojos*
- *uno siente*
- *uno puede echarse*
- *uno se vuelve experto... (B.E. str. 19 - 22)*

„El pronombre indefinido *uno* puede usarse con referencia al yo que habla. Lo normal en ese caso es establecer la concordancia de género en función del sexo de la persona que habla: «Una ya no está para esos trotes» (RGodoy Mujer [Esp. 1990]). Pero si la mujer que habla no hace alusión directa a sí misma, sino que habla en términos generales, podrá usar el indefinido *uno*, aludiendo al ser humano en general; así, podría ponerse en boca de una mujer una frase como *En este mundo en que vivimos, uno ya no sabe a qué atenerse. El pronombre tónico reflexivo correspondiente es sí: «Es fácil si uno está seguro de sí mismo» (Pombo Metro [Esp. 1990]); «Pero uno, a pesar de sí mismo, insiste en hablar con frases cada vez más pretenciosas» (Donoso Elefantes [Chile 1995]).*“²⁰

Do českého jazyka jsem překládala jako *jeden*, nebo jako *člověk*. Kde to však bylo možné, nechala jsem tento podmět jako nevyjádřený a snažila se jej co nejméně opakovat, protože časté užívání těchto slov působí v českém jazyce nepřírozně.

Zde uvádím dva příklady ze svého překladu: - *Si uno camina las calles, todos los atractivos que puede tener la ciudad pierden su encanto y hace que empiece a tener cierta animadversión hacia ellos. Uno se siente abandonado. (B.E. str. 19 - 20).* Přeložila jsem jako: *Když jeden chodí po ulici, všechny lákavé věci, které může město nabídnout, ztrácí svůj půvab a dokonce k nim začne cítit jistou nechuť. Cítí se opuštěně.*

- *Pero, además, uno siente hambre y sueño z le falta el amor de alguien, una amiga o una enamorada. El andar por esas calles con el frío adentro, hace que uno se sienta deprimido, un pobre miserable. (B.E. str. 20).* Přeložila jsem: *A navíc, člověk má hlad a je ospalý a chybí mu přízeň nějaké milenky nebo kamarádky. Chůze ulicemi s promrzlým tělem způsobí, že se začne cítit sklíčeně, jako politováníhodný ubožák.*

---

²⁰ Real Academia Española, Dostupné z: <<http://www.rae.es/rae.html>>

3.6 Voseo

S užitím pro španělsky mluvící země Jižní Ameriky příznačného oslovení, tzv. *voseo*, jsem se v překládaných povídkách setkala pouze jednou, a to v přímé řeči v povídce *Las Catedrales*, ve větě: „*Víctor, vos me gustas, te voy a comer al horno cuando estés preparado como chancho.*“ (B.E. str. 74), proto mu ve své práci věnuji jen malý prostor.

Voseo podle RAE:

„VOSEO DIALECTAL AMERICANO. Más comúnmente se conoce como «voseo» el uso de formas pronominales o verbales de segunda persona del plural (o derivadas de estas) para dirigirse a un solo interlocutor. Este voseo es propio de distintas variedades regionales o sociales del español americano y, al contrario que el voseo reverencial, implica acercamiento y familiaridad.“²¹

Voseo je rozšířené téměř po celé Jižní Americe a způsoby a formy jeho užití se často velmi liší, s ohledem na určité oblasti, kde se užívá.

Zmiňuji zde pouze užití *voseo* v Bolívii, i když mnou vedený příklad se neshoduje s rioplatenským typem. „*Se usa el tuteo en el habla culta. El voseo es propio de hablantes de zonas rurales y de las clases populares urbanas. La zona cambia —norte y este del país— combina el voseo pronominal y el verbal de tipo rioplatense (vos hablás); la zona andina, en cambio, se caracteriza por la confusión de formas pronominales y verbales de tuteo y voseo.“²²*

---

²¹ Rael Academia Española: c.d.

²² Rael Academia Española: c.d.

4 Závěr

Ačkoliv nikdy není možné přeložit literární dílo tak, aby si zcela uchovalo svou autentičnost a svůj ráz, jsem přesvědčena, že se mi to alespoň do jisté míry podařilo, a že překlad by měl svůj smysl i pro čtenáře lapazského prostředí naprosto neznalého.

Stejně tak doufám, že se mi podařilo proniknout do jazyka, který autor používá a dostatečně zanalyzovat ty lingvistické úkazy, na které jsem se ve své bakalářské práci zaměřila, ačkoliv zůstalo ještě mnoho věcí, které by si zasloužily pozornost a kterým bych se ráda věnovala později, protože díla tohoto autora skýtají mnoho zajímavostí, jak z hlediska lingvistického, tak z hlediska literárního a kulturního.

Jak bylo mým záměrem, a jak jsem také zmínila v úvodu, největší část analýzy jsem věnovala Cobě a jejímu překladu do českého jazyka, a myslím, že jsem shromáždila dostatečné množství výrazů, kterými by se dala tato slova či fráze nahradit, a která svým původem co možná nejvíce odpovídají originálnímu jazyku. Do tohoto přehledu možných ekvivalentů jsem zahrнула i slova a ustálená slovní spojení, která nakonec nebyla v překladu samotném použita. Ale jelikož autorova tvorba je daleko rozsáhlejší, a tudíž slova z Coby v nich použitá hojnější, jsem přesvědčena, že při případném překladu by se uplatnila i tato.

S některými slovy jsem si nebyla schopna sama poradit, proto jsem udělala malý průzkum a dotazova jsem se osob ze svého okolí na slangová označení určitých skupin lidí, povolání, činností, předmětů atd. Tyto dotazníky mi pomohly rozšířit povědomí o slangových či argotických výrazech. U několika málo výrazů se mi v českém jazyce nepodařilo najít jejich vhodnou obdobu, proto jsem je nechala ve spisovné podobě, aby text nepůsobil nepřirozeně.

Tato část analýzy je podle mého názoru tou nejpřínosnější a nejoriginálnější částí mé práce. Také proto, že se zabývá jazykem, který naprosto odlišuje díla Victora Huga Viscarry od děl ostatních autorů.

Také to byla ta nejzábavnější část a obohatila mě mimo jiné i v tom, že jsem poznala nespisovnou část českého jazyka z jiného pohledu a dozvěděla se mnoho o etymologii dnes běžně užívaných výrazů.

Další kapitola, dle mého soudu druhá nejvýznamnější, se zabývá amerikanismy, které se v textu hojně vyskytují a tvoří tak nedílnou součást autorova stylu. Jejich vyhledávání a překlad byly mnohdy velice nesnadné. Podařilo se mi však navázat kontakt s lapazskými příznivci tohoto regionálního spisovatele a ti, nadšeni tím, že se dílo jejich oblíbeného autora

překládá do českého jazyka, mi s některými výrazy pomáhali. Setkala jsem se však i s výrazy, které nebyl nikdo z nich schopen přeložit, dosti pravděpodobně se tedy jednalo o chybu při přepisu knihy.

Chyb se v celém díle vyskytlo několik, což místy činilo porozumění a překlad textu velmi nesnadnými. Je to však pochopitelné, protože kniha byla vydána malým nákladem, z iniciativy několika Hugových příznivců.

Dalším z lingvistických úkazů, na který jsem se zaměřila, byl výskyt ustálených slovních spojení, jak ze spisovné španělštiny, tak ze španělštiny hovorové, dále pak slovních spojení z Coby, či těch, které se používají jen na území Latinské Ameriky. Tato část byla také poměrně náročná, protože často bylo těžké, někdy dokonce i nemožné, hledané fráze najít. I u této kapitoly jsem využila možnosti konzultace s rodilými mluvčími.

Dále jsem se věnovala hojnému užití neurčitého zájmena „uno“ ve druhé kapitole a jevu, který se nazývá „voseo“ v kapitole čtvrté. Obě tyto lingvistické zajímavosti jsem konzultovala s RAE.

Práce, ačkoliv mnohdy náročná a zdlouhavá, mě bavila a byla mi užitečná nejenom tím, že jsem si vyzkoušela jaké to je, překládat náročné literární dílo, ale také tím, že jak už jsem zmínila, pomocí překladu se mi podařilo lépe porozumět originálnímu textu, jeho skladbě a specifikům. Také jsem se blíže seznámila s určitými jazykovými jevy a překladatelskými postupy.

Domnívám se, že se mi podařilo dosáhnout stanoveného cíle, tedy provést překlad a zanalyzovat vybrané lingvistické jevy.

5 Anotace

5.1 Anotace

- Drbalová Zuzana
- Katedra romanistiky, španělská filologie: jednooborová
- *Borracho estaba, pero me acuerdo*
- Vedoucí práce: Mgr. Enrique Gutiérrez Rubio, Ph.D.
- Počet znaků: 129 835
- Počet příloh: 3
- Primární literatura: 1 titul
- Sekundární literatura: 9 titulů
- Internetové zdroje: 6
- Klíčová slova: překlad, analýza, Coby, amerikanismy, ustálená slovní spojení, názvy, uno, voseo, život a dílo Victora Huga Viscarry
- Charakteristika: Ve své bakalářské práci se věnuji překladu a analýze povídek ze sbírky *Borracho estaba, pero me acuerdo* od Victora Huga Viscarry. V první části práce se zabývám životem a dílem tohoto spisovatele. Dále potom provádím analýzu vybraných lingvistických jevů, v první řadě analýzu Coby, amerikanismů a ustálených slovních spojení, dále pak překladu názvů a užití vosea a zájmena uno.

5.2 Annotation

- Drbalová Zuzana
- Department of romanistic, spanish filology
- Borracho estaba, pero me acuerdo
- Headmen of the tesis: Mgr. Enrique Gutiérrez Rubio, Ph.D.
- The number of signs: 129 835
- Enclosure: 3
- Primary literature: 1
- Secondary literature: 9 titles
- Internet resources: 6
- Key words: interpretation, analysis, Cobra, americanism, collocation, names, uno, voseo, life and publicacion of Victor Hugo Viscarra
- Characterizacion: The aim of the bachelor thesis is to analyse and translate tales from *Borracho estaba, pero me acuerdo* by Victor Hugo Viscarra. In the first part I deal with the life and the work of this author. Then I analyse chosen linguistic features, especially Cobra, Americanisms and collocations. Titles, usage of vosea and pronoun uno is also analysed.

6 Bibliografie

6.1 Primární bibliografie

HUGO VISCARRA, Victor: *Borracho estaba, pero me acuerdo*, Correveidile, La Paz 2006

6.2 Sekundární bibliografie

1) DUBSKÝ, Josef, REJZEK, Vladimír: *Španělsko-český slovník*, Leda, Praha 1999

2) DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník I,II*, Academia, Praha 1993

3) FILIPEC, Josef: *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Academia, Praha 2001

4) HUGO, Jan: *Slovník nespisovné češtiny*, Maxdorf, Praha 2009

5) HUGO VISCARRA, Victor: *Coba, lenguaje secreto del hampa boliviana*, Correveidile, La Paz 2004

6) CHALUPA, Jiří a KRČ, Eduard: *Španělsko-český česko-španělský slovník*, Fin publishing, Olomouc 2004

7) *Příruční mluvnice češtiny*, Lidové Noviny, Praha 1995

8) *Příruční mluvnice češtiny*, Lidové Noviny, Praha 1995

9) ZAMORA VICENTE, Alonso: *Dialectología española*, Editorial Gredos, Madrid 1989

6.3 Internetové zdroje

1) Descubrir el Perú, Dostupné z: <http://www.tierra-inca.com/index_es.html>

2) EditoraAzul, Dostupné z :
<http://www.monoazuleditora.com/139489/142952.html?*session*id*key**=*session*id*val*> [30.2. 2010]

3) Educar.org., Dostupné z: <<http://www.educar.org/americanismos/>> [15.3.2010]

4) Real Academia Española, Dostupné z: <<http://www.rae.es/rae.html>>

- 5) Seznam. Slovník, Dostupné z: <<http://slovník.seznam.cz/>>.
- 6) Wordreference.com, Online Language Dictionaries. Dostupné z: <<http://www.wordreference.com>>

7 Vlastní překlad

7.1 Jizvy života

Narodil jsem se starý.

Můj život byl drsný přechod od dětství ke stáří, a mezitím nic.

Neměl jsem čas na to být dítětem. V nějakém koutě mých vzpomínek je schovaný nový míč. To nejpravděpodobnější je, že budu opravdové dítě, teprve až zestárnu. Pro stáří má samosebou každý času nadbytek. Předpokládám, že ve čtyřiceti devíti mít musí, takže až mi bude padesát, zabiju se. Ukradnu pistoli a zastřelím se.

Mluvit o mém dětství, dá-li se to tak nazvat, je dost nepříjemné. Rád bych na tohle období zapomněl, ale je to nemožné. Nemám na co milého bych vzpomínal a muži, kteří se smutkem vzpomínají na dny svého dětství - a ne proto, že už je pryč, ale proto, že tolik trpěli - už nikdy nebudou šťastní. Kam se podělo, kde zabloudilo to dítě, kterým jsem byl? Jestli je pravda, že každý člověk má v sobě malé dítě, to, které je ve mně, musí být moc smutné.

Bydleli jsme v bytě v ulici Constitución. Moje matka se starala o malý penzión, proslulý svými vývary z beraních hlav. A protože se nenašla žádná zaměstnankyně, která by se s ní snesla, my se sestrou jsme jí pomáhali. Spávali jsme v jedné posteli - ženy v čele postele a já v nohách. Sotva začalo svítat a usedlost Challa-pampa se vyloupila z oparu, moje matka vždycky prudce natáhla nohu a já otvíral oči na zemi. Nejvíce byla tímto mateřským citem pronásledována moje sestra a protože byla po ruce, probouzela ji štípacem. Ta chuděra taky musí v sobě skrývat smutné děvčátko. A i když se v přísloví říká „kdo tě má rád, rozpláče tě“, naše matka to s projevy lásky přeháněla.

Probouzel jsem se a mnul si oči, abych se zbavil posledních zbytků spánku a už jsem pelášil do kuchyně, abych naplnil benzínem přenosná kamínka a zapálil je, aby se ohřály hrnce s vývarem z hlav. Po snídani jsem penzión zametl a nachystal tašky a košíky, abychom mohli jít na trh. Dělával jsem na svou máti různé podfuky, abych si mohl nakoupit kdejaké haraburdí a ubít tak chvíle nudy. Dělal jsem to tak, že jsem přidával peso nebo dvě k opravdové ceně toho, co jsem kupoval. Ona měla na starosti hlavy, brambory a koření a já nakupoval vnitřnosti, cibule a *canaleru*.

Ty vývary, které moje matka připravovala, byly vyhlášené. Jako by se vůně, která se linula z hrnců, rozšiřovala po celém městě. I ti staří, co už byli jednou nohou v hrobě, přicházeli s nadějí, že si vývarem z beraních hlav prodlouží svůj život.

Přicházeli lidé dobří i špatní. Tehdy už moje matka byla rozvedená; mého otčima si získala přes žaludek. Ačkoli já sám jídlo nikdy moc neprožíval, dokážu pochopit, že pro chlapa je důležité, aby ženy uměly hýčkat jeho žaludek.

Vlasy si nenechávám zastříhávat na rovno, na *muruk'ullu* jak se říká, protože mám hlavu plnou vzpomínek na svou matku. Mám plno jizev díky jejím výpraskům. Byla hrozně nervní, trpěla jistým druhem vztekliny. Cokoliv jí dokázalo rozzuřit, do hlavy jí stoupla krev a už byla bez sebe. Všechno se jí zamlžilo a začal uragán.

Měla ve zvyku bít nás násadou od koštěte. O moje a sestřina záda zlomila nejedno koště a to, že nás nezmrzčila, bude tím, že jak je známo, děti toho hodně vydrží.

Zároveň byla poctivá katolička: nevynechala žádnou mši, chodila ke zpovědi a na přijímání, přispívala na pořádání náboženských slavností, zatímco mě o víkendech posílala na bohoslužby Svědků Jehovových. Balila mi s sebou moji Bibli a moje časopisy *Probud'te se! a Strážní věž*.

Tohle všechno bylo rozhodující pro můj osud; proto říkám, že nemám, na co pěkného bych z dětství vzpomínal. To jediné, za co můžu poděkovat své matce, když už bych jí tedy musel za něco poděkovat, kromě toho, že mi dala život, jsou její vydatné vývary, které mi pomohly lépe odolávat jejímu bití, lapazské zimě a ostatním ranám, které mi uštědřil život.

Jednou, když jsem se naštvál a odmlouval jí, se tak rozzuřila, že mě chytila jako zápasník ve volném stylu a zařala mi nehty do pusy. A z toho mi zbyla jizva. Jiný den, když jsem zničil sešit svojí sestře, a to proto, že mi nechtěli koupit taky takové pomůcky jako jí (i když jsem ještě nechodil do školy), pořezala mě nožem na zápěstí: tady můžete vidět tu jizvu. Mám tolik jizev, že je radši ignoruju, abych se tím zbytečně nemusel trápit. Chtěl bych je lhostejně smazat. Ale nejde to.

Jednou odpoledne jsem z pokladny z pultu vyndal dvacet pesos (za ty peníze se daly koupit čtyři láhve piva) a šel jsem se projít. Když jsem se vrátil domů, tak asi kolem sedmé večer, matka mě zatáhla do pokoje a dala mi takový výprask, že na něj do konce života nezapomenu. Myslím, že bylo špatné ty peníze vzít, ale na druhou stranu, ten trest přehnal. Po tom, co mi svázala ruce za záda, mě shodila na zem, polila lihem na podpal a zapálila. Kdyby v té chvíli do ložnice nepřišel jeden z hostů a nezadržel ji, popálila by mi nohy a možná i mě celého by spálila na popel.

Jednou jsme dostali štěně německého ovčáka, fenečku, která si postupně získala srdce nás všech. Kde jsou psi, tam se smějí alespoň děti. Dali jsem jí jméno Gitana, a když vyrostla, stala se z ní naše ochránkyně. Když se matka naštvála a chtěla nás zbít, Gitana si stoupla mezi nás a cenila na ni zuby. Pokaždé, když jsme se se sestrou cítili ohroženi, zavolali jsme ji a ona

okamžitě příběhla. Gitana s námi byla něco přes půl roku, ale pak těžce onemocněla a my ji museli utratit, aby zbytečně netrpěla.

Taky jsme měli samičku papouška jménem Pastora. Byla to povídalka a jediné jméno, které opakovala, bylo jméno dona Artura, který k nám chodil spolu se svými syny na vývar z beraní hlavy. Nikdy ji neomrzelo opakovat: „Arturito, dej nožičku“ a utišila se jenom když se pan Artur přiblížil a podrbal ji na hlavičce.

Tehdy, v roce 1964, jsem byl ještě dítě a nerozuměl jsem tomu, co se děje v politice. Ale zůstalo mi vryté do paměti to, co jsme viděli 4. listopadu. Z továrny Soligno vyjížděly kamióny a malé nákladáky naložené zaměstnanci továrny. Byli ozbrojeni kulometry a pistolemi. Z domu jsme slyšeli střelbu a řev letadel. Pak jsme viděli, jak se ty samé nákladáky vracejí, na korbách mrtvé a raněné. Na ulicích nechávaly krvavé stopy. Na chodbě v druhém patře domovník s kamarády slavil státní převrat pitím piva a hraním hudby.

Moje první škola byla „škola Ismaela Montese“, pár kroků od náměstí Churubamba. Byla stejně tak chudá jako jiné státní školy. Žáci si ani neměli kam sednout; abych si nemusel sedat na zem, bral jsem si s sebou malou lavici a židličku, které jsem tam nikdy nenechal. Ze školy „Ismaela Montese“ jsem přešel do „Kennedyho školy“. Jednou nebo dvakrát za týden mě přicházel táta vyzvednout, aby mě vzal domů, po cestě mi koupil *llauchu*²³ a zeptal se mě na to, jak se sestrou žijeme. Byl to voják a moc dobrý člověk a proto se musel hrozně ovládat, aby matku nezastřelil za to, jak se k nám chovala.

7.2 Chlad v duši

Můžu říct, že ve dvanácti jsem se střemhlav vrhl do noci. V jejích temných útrobách jsem se naučil hodně věcí, dobrých i špatných. Noc v La Pazu je jako labyrint, který jako nemá začátek, tak nemá ani konec a jeden v něm může navždycky zabloudit.

Naučil jsem se bloudit lapazskou nocí, aniž bych se ztratil, ale musím říct, že to bylo za cenu velkých obětí. Ať už je jaro nebo léto, to nejhorší je chlad a samozřejmě taky samota; když je člověk sám, ani neví, kam si jít odpočinout.

Zdá se, že noc se krvelačně vrhá na ty, co nic nemají. Nechala mě trpět tak často, jak se jí zachtělo. Zima proniká až ke kostem. Když už si myslíte, že si vaše tělo zvyklo na nepřízně počasí, najednou se vám začne zdát, že vám zamrzly plíce.

---

²³ pečivo, nejčastěji plněné sýrem a směsí koření

Chlad je zákeřný, jako by vycházel z obřího mrazáku a všechno obklopoval. Ale nejhorší je to za zimních nocí. Dokonce ani v Charaně, pravděpodobně nejstudenějším obydleném místě v Bolívii, jsem necítil takovou zimu jako v La Pazu.

Když jeden chodí po ulici, všechny lákavé věci, které může město nabídnout, ztrácí svůj půvab a dokonce k nim začne cítit jistou nechuť. Cítí se opuštěně. Nedostatek jídla ještě snižuje odolnost proti mrazu. Takže když zatouží po posteli, je mu jedno, že přikrývka je stará a zblešená. Hlavní je, že to je postel. A navíc, člověk má hlad a je ospalý a chybí mu přízeň nějaké milenky nebo kamarádky.

Chůze ulicemi s promrzlým tělem způsobí, že se začne cítit sklíčeně, jako politováníhodný ubožák. A protože jsem chlápek, co žije v noci, zima pro mě znamenala hroznou zkušenost, nebo problém; záleží na úhlu pohledu. S jakou nedočkavostí se očekává východ slunce. Jenom ranní slunce rozveselí a vrátí trochu dobré nálady. Jsou chvíle, kdy už se to nedá vydržet a člověk má chuť zapadnout do prvního lokálu, který se mu postaví do cesty. Vevnitř ale číhá nebezpečí, že jeden skončí jako notorický alkoholik nebo prostě v delíriu vyhozený na ulici.

Tělo si zvykne na všechno, ale i tak hledá občas odpočinek; myslím, že není horší křížové cesty než je ta, kterou podstupují lidé, kteří nemají, kde by hlavu složili a tak se toulají bez zastávky ulicemi a hledají kdovíco.

Bývají noci, kdy vylezete k Ceja na El Alto a uvidíte, skoro bez údivu, podívanou, kterou nabízí město poseté tisícovkou planoucích bodů. Je to, jako by se hvězdné nebe rozsvítilo tady u nás dole a nechalo nás cítit se tvůrci tohoto díla. Ale je to jenom milosrdná lež. Skutečnost je jiná. Když se tak díváme na ten jas, co se nám rozprostírá u nohou, je nám zatěžko si uvědomit, že tohle město nás v sobě nese s tou největší lhostejností, dokonce nám dává pocit, že jsme vyvrhelové.

Když mráz zesílí, nabízí se otázka: Kam jít tuto noc spát? A protože chybí odpověď, nedá se dělat nic jiného, než pokračovat v chůzi, zatímco svítání jako by se čím dál víc vzdalovalo. A když se rozední, možná slunce vůbec nevyjde a člověk bude muset zase pokračovat. Není nic horšího, než jít a nemít kde zalehnout, navíc, když nemohl po celou noc zamhouřit oči. A co je ještě horší, tu noc, co se blíží, taky nebude, kde by si odpočalo tohle předčasně zastárlé tělo. Tak jeden cítí, jak se mu život pomalu chýlí ke konci...

A je-li je noc deštivá? A jestli není v dosahu nějaká pustá ulička, kde by se dalo na chvíli schrupnout, protože všechno je mokré? Tím se celá věc komplikuje. Tělo si žádá odpočinku a nedá se dělat nic jiného, než pokračovat v chůzi, zatímco déšť ho smáčí a proniká vším, až na kůži a navíc, jako by se chystal utopit i naše naděje. Těch několik tajných

zákoutí, která přijmou toho, kdo se chvěje, spíš opuštěností než zimou, slouží jenom jako krátká zastávka, při které si naše vyčerpaná těla svým posledním zbytkem tepla usuší svoje hadry. Déšť, který se snáší, omývá naše obličej a nikdo si neuvědomuje, že ty proudy vody, které nám skrápějí tváře, jsou napájené slzami.

Déšť je ten nejhorší nepřítel pro naše boty. Namočí je, rozmočí je, znetvoří je a nakonec je nechá shnít, aniž by ho zajímaly naše nohy. Chudáci si nikdy nemůžou dovolit koupit nové boty. To je mimo dosah jejich možností i snů. To, co si obouvají, může být různého původu: koupené na bleším trhu, ukradené kořalovi, co vyspával opici na chodníku, může to být darováno někým, kdo si potřeboval ukonejšit svědomí, nebo možná je to obuv pohozená na ulici s nadějí, že se někdo ujme těch nemocí, co měl na nohou jejich bývalý majitel.

Říká se, že noc je vhodná k tomu, aby lidé vyšli do ulic počítat hvězdy a že zástupy básníků nacházejí inspiraci v přílivu noci, který se snáší z výšin. Já znal jednoho, co celou noc strávil tím, že hledal hvězdy a ani ho nezajímalo, že lijí jako z konve. Příští ráno ho sesbírala kriminálka. V policejním posudku bylo, že zemřel předešlé odpoledne na otravu alkoholem.

Jeden ze způsobů, jak bojovat s chladem, je rozdělát oheň na smetišti. Už od dětství miluju oheň, hlavně z nutnosti. Z člověka se stane odborník až do té míry, že dokáže zapálit i věci, které nehoří. Ale mezi pátou a šestou ráno, když je zima nejsilnější, přijíždějí popelářské vozy a odvezou si odpadky a nás nechají bez topiva. Takže jediné místo, kde se dá zahnat chlad, je kořalna. V tu dobu jsou její dveře ty jediné otevřené. Myslím, že jsem se naučil pít spíš z nutnosti než z neřesti.

7.3 Katedrály

Obyvatelé podsvětí

El Averno, tedy Podsvětí, je umístěno naproti budově Armády Spásy, jeden blok od tržnice Rodríguez a je to jeden ze stylových podniků. Ve své době to bývalo opravdové předpekli, došlo tu k bezpočtu přepadení, znásilnění, bitek, vloupání a sem tam i k vraždě. Ty proflámané noci byly tak plné násilí, že už nikoho nepřekvapovala dlažba zalitá krví, ani ti mladíci, co se tam váleli bez svetru a bot. Don Víctor, majitel El Averno, si dal tu práci a nechal svůj lokál příhodně pomalovat výjevy z *Božské Komédie*.

Tady začínaly ty nejznámější násosky z mé generace. V první řadě chci zmínit Saritu, která byla v mládí tak krásná, že ji její otčím znásilnil, když měla dvanáct. Don Víctor říkal, že se mu líbilo hladit Saritino nahé, dospívající tělo. Dřív byla tak namyšlená, že šla jen s těma, co měli prachy, ale teď, zničená životem a ve svých necelých 25 letech předčasně zestárlá, už je ochotná jít do postele nebo na záchod s kýmkoli, kdo ji pozve na pár sklenek a dá jí nějaké to peso. Měla pět dětí, ale žijí jen dvě.

Další roštěnka, která slavila úspěchy v téhle putyce, byla La Lupe, která měla největší prsa z La Pazu. Když se na ni člověk díval zezadu, vypadala jako dělník nebo vzpěrač; zepředu však vynikal její hrudník, dokonce tak, že byl to první, co vykouklo zpoza rohu. Česala si vlasy do „koňského ohonu“, aby se pochlubila jizvou, která jí rozšiřovala úsměv.

Jeden z nejstarších zákazníků El Averna je Braulio el Pegabonito. Jeho specializací je práce obírače. V ložnici míval jako trofeje nespočet čepic a holí, které patřily strážcům zákona. Šel bručet za pokus o vraždu jednoho velitele stráže. Je to přecitlivělej chlápek. Jednou po zahájení karnevalu přišli buzící přestrojení za orientální tanečnice do El Averna, a když Barbarella začal tancovat na stole, Pegabonito mu řekl: „Nemám rád teplouše!“ a v tu ránu vši silou převrátil stůl.

El Averno začalo fungovat na počátku sedmdesátých let, a největší rozkvět mělo mezi 75 a 80 rokem. Zpočátku to byla jen malá místnost, tak šest krát tři metry a chodilo tam tolik hostů, že kvůli nedostatku stolů museli pít vestoje. Nebyl tam záchod a ti, co se šli vyčurat ven, podstupovali riziko, že už se nevrátí, protože přepadení byla na pořadu dne. Noc bez dvou nebo tří rvaček byla nudná. Proteklo tolik krve, že tahle ulička by mohla být vymalována rudě.

Don Víctor má vzezření dobře živeného tiráka. Podsaditý, s vanou a trojitým ovarovitým podbradkem, vždycky si uměl zjednat klid ve své hospodě. Zdá se, že dřív byl zápasníkem. Navzdory svému vzhledu měl vždycky ty nejhezčí kočky, co přišly do jeho výčepu. Jediná ošklivka, kterou si vybral nešťastnou náhodou, byla Brígida, jeho nynější manželka. Revolver, který si schovává za pultem, mu pomáhá udržet pořádek. Někdy je ten chlap v pohodě, ale většinou stojí za hovno. Jediní, kdo ho krotí, jsou dva chvastouni, Jaime a Gonzalo, dva bývalí policejní kadeti, synové jednoho činného plukovníka, kteří se těší dobré pověsti ve všech místních putykách.

Vysocí a hubení, ti chvastouni, namísto svalů mají nervy. Jednou brzo ráno vyprovokovali rvačku v El Averno a majitel jim nadobro zakázal vstup. Než odešli, řekl mu Gonzalo, ten mladší z nich: „Víctore, ty se mi líbíš, až budeš upečeněj v troubě jako vepř, tak tě sežeru.“ Za pár dnů, za úsvitu, ti týpci přišli přiočili ve svých uniformách z Akademie. Ten

mladší kopnutím rozrazil dveře a dovnitř hodil granát se slzným plynem. Chtěli se rvát. Dokonce i Víctor brečel, asi poprvé ve svém životě a litoval, že to tehdy tak vyhrotil. Když teď bratři do nálevny přijdou, dá jim láhev na účet podniku.

Ta vlna zločinnosti, kterou trpí La Paz, zasáhla i samotné El Averno: v pondělí za rozbřesku, v zimě roku 84, byly dveře otevřené a Víctora málem kleplo, když zjistil, že čórkaři mu vzali jeho hifinu, revolver, peníze z kasy, desky a to, co ho asi mrzelo nejvíc - různé láhve chlastu. Nabídl slušnou odměnu za informace, ale dodnes se neví nic.

Život a smrt v Las Carpas

Las Carpas, který se nachází v městské části, kterou se lidé v noci bojí procházet, je jedním z těch podniků, o kterých se říká, že jsou smrtící. Tedy, smrtící proto, že za dnů mého bujarého života tam umřelo pět nebo šest lidí. Abyste se tam dostali, musíte projít malou chodbou, úzkou a páchnoucí, která ústí do dvora s betonovou podlahou. Na konci je již zmíněná nálevna, a v jídelně, která slouží jako hlavní sál, je půl tuctu stolů, ke kterým si kořalové sedají, aby si dali svůj čaj s rumem. Stěny pomocí obrázků s nahotinami zakrývají to, že nejsou vymalované. Za pultem mají poličku s prázdnýma láhvema, které slouží k tomu, aby si ochmelkové, co tam chodí, dali doušek.

Tady si dávají spicha ti nejvybranější a nejslavnější ze všech pobudů, z mafie a z holek, které hnedle dají každému, ať už má peníze nebo ne. Taky se tady scházejí homosexuálové, lesbičky a sem tam nějací žebráci od obchodního domu El Prado. Mezi běžnými zákazníky jsou i děti z dobrých rodin a občas i nosiči, kteří tu utratí svou týdenní mzdu za pár rund. Prostředí je tak výživné, že ten, kdo se tady nenalije z chlastu, nalije se z těch výparů, co se místností vznáší.

Majitelé jsou čtyři sourozenci (bylo jich pět, ale jeden zemřel na cirhózu jater): tři ženy a jeden chlap. Střídají se v obsluhování každých 24 hodin a nalévají u toho ze svých vlastních lahví, do svých vlastních sklenic. Nejvíc z nich si vydělá Mechy, tak pětatřicetiletá fešanda, která bývala vyfíknutá v časech svého mládí a ještě docela je, i když už je trochu jetá. Najdou se i zákazníci, kteří do krčmy chodí spíš aby ji očumovali, než aby pili. Pamatuju si na jednoho, kterému jsme říkali Filozof a ten, když nalívala Mechy, přišel k pultu a tam začal nasávat. Jednou se naštvála, že ho tam má, že tam pořád stojí jak péro, opřenej o pult, a tak ho vypráskala ze dveří. Zavolal jsem si ho ke stolu a řekl mu, že je to nesmysl, že je fajn, že se zamiloval, ale ne tak bezhlavě, že se od ní nechá mlátit. Odpověděl mi, že Mechy ho miluje, protože i v tom výprasku, co mu uštědřila, byla láska.

Mezi obvyklými návštěvníky z podsvětí mohu zmínit Ch'orchu Paulina, Toscanita, Calaminu Mayora, Ch'utise Billa, Miliciana, Chuncha, Lora, Pekinése a Yanga. Z ženských z cechu, které byly taky kapsářky, to byly Cabezona, Rosa Cory, Julieta, Huaycheña, Nela, Rocky a Mogue. Mezi těmi, co tam pouze chodily pít, tedy mezi notorkami, to byla Negra Betty, Negra Adéla (skutečně negroidní) a mnohé další, jejichž jména si už nepamatuju, ale které byly ještě větší násosky než chlapi. Z lesbiček si pamatuju na Marthu a na Mechy (jiná Mercedes, ne majitelka.) Z teploušů tam býval Piter, známější jako Barbarella. A Sandra či Pablo, který se po jednom milostném zklamání začal věnovat žebrání, nebo kurvení, jak „ona sama“ říká.

Las Carpas je něco jako místo trvalého pobytu pro ty, kteří kvůli své zálibě v hořavce přišli o všechno. Ti nejznámější jsou El Sombras, který už má celé tělo úplně oteklé, Gaucho, který dvakrát utekl z Britského pavilónu ve Všeobecné nemocnici. Pak Cubas, Cabo Canqui, Ceres, Amado, který zemřel na otravu alkoholem, Mellizo a Mario. Tihle všichni pomáhali majitelům s obsluhou, a kromě spropitného si k obživě pomáhali tak, že obírali násosky, co tam zůstali nalití jak vázy. A když neměli peníze, vzali jim vše, od bundy až po boty.

Protože je lokál místem, kde se scházejí čórkaři, lehký holky, gauneři a obírači, chlupatí pořádají šťáry, aby je pochytali. Když nějakého lapnou, odvečou ho na roh a tam z něj dostanou všechny prachy, co má schované v tajném kapsáři a pak ho pustí. Mařky jsou nejvíc prohnány, jelikož vědí, že si na ně nedovolí nic, protože pro ně nemají gajl a vysmívají se fízlům až do takové míry, že si jich vůbec nevšímají. Švestky to místo hojně navštěvují a protože je jim jasné, že jestli nebudou úspěšní, může je to vyjít draho, vynahrazují si to na dyliňácích, kteří v téhle knajpě nikdy nechybí. Kontroly tajných a švestek jsou na denním pořádku a nás hosty, co tenhle podnik navštěvujeme, to nijak nerozhází.

Dva v jednom dni

Nemůžu zapomenout, jak tehdy uvnitř Las Carpas zemřeli dva lidé v jeden jediný den. Mezi těmi, co od časných ranních hodin chodí na sklenku, byl kapitán dopravní policie; každé ráno si dal svých pět šest panáků kořalky, než šel do šichty. V těchto dnech se vrátil z lochu Reynaldo, tentokrát byl hrozně nemocný, a protože to byl kámoš nás všech, který když měl peníze, tak zval celou hospodu, tak se přiblížil k té hluchavce, co tam nasávala a řekl jí jakoby nic: „Brácho, půjčil bys mi bouchačku, abych se mohl odstřelit?“ Ten si myslel, že si dělá srandu a odpověděl že jo, ať si ji vytáhne z pouzdra. Když ji měl Reynaldo v ruce, odjistil ji a

potom, co si zamířil na hlavu, vystřelil. Cajt vzal nohy na ramena a Norma, která měla ten den směnu, nevěděla, jestli volat policii nebo právníka.

Když přijela kriminálka, aby vyzvedla tělo, po tom, co s sebou vzala majitelku, číšníky a některé hosty, aby svědčili, poručila, aby hospoda po dobu vyšetřování zůstala zavřená.

Nevím, jestli je majitelka podplatila nebo co, ale jisté je, že odpoledne už byla Las Carpas otevřená a v provozu, jako by tam neumřela ani moucha.

Don Jorge byl stařík, který čas od času zavítal do Las Carpas, aby si vypil pár skleniček a poseděl s těmi, co si tam zrovna dopřávali. A proto, že aby se člověk z tohohle doupěte dostal, musí sejít po několika velkých kamenech, které slouží jako schody a taky jako záchod pro ty, co jsou moc líní na to, aby šli čurat do kanystrů, co jsou na dvoře. A když se pak kolem deváté večer don Jorge zvedl k odchodu a vyšel, uklouzl na jednom z kamenů, při pádu se o další praštil do zátylku, a v tu ránu bylo po něm. Po druhé v tom dni musela přijet kriminálka, aby vyzvedla mrtvolu z Las Carpas.

7.4 Holky z ulice

Ze všech těch holek, které loví na ulicích chlapy, a ze kterých znám víc jak půlku, mě hned zaujala Silvia, taková patnáctiletá žába, která pracuje v ulici América na rohu Figueroy. Je možné ji potkat od půlnoci, a není taxikáře, fízla ani ožraly, který by s ní nebyl. Je drobounká, teprve dospívá a dává jasně najevo, že je zkušená v posteli. Poznal jsem ji jednou za svítání, když se dohadovala se dvěma bengama. Když později přišla do nálevny, kde jsem byl i já, vyprávěla nám, že ve čtyři ráno musela zaplatit strážníkům 400.000 pesos, částku, kterou jí stanovili jako pokutu za to, že s nimi odmítla jít. Taková částka by stačila na osm láhví piva. Silvia prohlásila, že radši zaplatila, než aby s nima musela jít, protože cajti ji nutili, aby jim kouřila ptáka. Nikdy jsem nevěděl, jestli má rodinu nebo ne. Podle toho, co mi řekly výčepní, to byla svobodná matka s několikaměsíčním děckem.

Co se týče Roxany, vím jenom, jak se jmenuje a to, že její muž je nějaký diplomovanej chytrák, pak to, že má dvě děti, které chodí do školy, a taky, že dává dohromady peníze, aby se mohla zaregistrovat na policii jako prostitutka. To pak bude moct pracovat beze strachu z policejní šťáry. Jejím snem bylo nechat zahrát orchestr na oslavě narozenin jednoho z jejích dětí. Mnohokrát se dostala do nemocnice, kde ji léčili z pohlavních chorob, které jí zanechali její zákazníci. Vždycky ji vyléčili včas, takže to neovlivnilo její

práci. Jednou večer jsme šli do baru Chuquisaca na sklenku a ona mi vyprávěla o svém životě (pronajímá si kamrlík v ulici Echavarría a tam si vodí klienty). Nasávali jsme až do půlnoci a když jsme už byli víceméně ožralí, pozvala mě k sobě, abych se trochu vyspal z opice.

Alcira už musí mít přes čtyřicet a spolu s dalšíma starejma štětkama pracuje na Kennedyho třídě. Není už moc atraktivní, když si vykračuje po ulici a napaňuje se se svýma náušnicema z ryzího zlata. Když ji práce omrzí, zajde do hospůdky Las Carpas a probembeří několik dnů. Není z těch, co hned podrží každému. Jestli si s ní někdo chce jít užít na záchod, musí jí zaplatit, co si řekne - předpokládá se o něco míň než kolik bere na Kennedyho ulici - a když zaplatí, hned mu dá a když ne, pošle toho cypa k čertu a pije dál.

Nora byla taková přátelská vesnická holka, a potom, co poznala Chuncha, se dala do kupy a už se nevrátila šlapat chodník a shánět klienty. Ale když ještě žila zkaženým životem, pěkně řádila. Kvůli ní mě zašili ve čtvrti Puente Negro. Ten večer jsem byl v uličce Tapia spolu s kamarádem Cuchi Cuchiem, Leo Danem, Cafrunem a Jach'alakem a když jsme ji viděli, jak tam sama pije, zavolali jsem ji k našemu stolu, aby nám dělala společnost a, bude-li to možné - tedy pokud nás chlupatí nebudou otravovat - aby nás zbavila hučáku. Sedla si za stůl a poprosila nás o peníze, že by si dala venku něco k snědku. Dali jsme jí je a ona odešla dát si asi nějakou rybu. Když se vrátila, sedla si k jinému stolu a pila s dalšíma násoskama. Já jsem se naštvál a když jsem ji chtěl dovést k našemu stolu, nechala na mě zavolat fizly a ti mě zavřeli jako největšího grázla.

Ven jsem se dostal druhý den a to první, co jsem udělal, bylo, že jsem šel hledat Noru, aby mi vysvětlila, proč se zachovala jako taková kurva. Našel jsem ji, jak popíjí v Tambitu, řekla mi, že mě musela nechat zabásnout, aby ti týpci, co s nima popíjela, uvěřili, že je naprosto poctivá a že není důvod, aby ji podezřívali. Bylo jasné, že tihle výpitci měli u sebe mari, a že já byl krůček od toho zmařit jí kšeft. Nezbylo mi nic jiného, než jí odpustit, přisednout si a napít se s ní. Navíc mi zaplatila nocleh, aby mě odškodnila za to zašití.

Vyprávěla mi o tom, jak hrozně žila, když se ještě věnovala prostituci. Proflámovala bezpočet nocí, zastavilo ji až to, že skončila v El Avernu a myslím si, že byla jednou z prvních vesnických holek, která do tohoto doupěte vkročila. Mokrát jsem ji viděl, jak spí po hospodách a možná proto Chuncha, ten chmaták, který tvrdí, že už seká dobrotu, i když já vím, že pořád čoruje, se nad ní slitoval a nechal ji žít u sebe. Mají malou dcerku a občas zajdou do baru v Chijini na sklenku a chovají se jako spořádaní manželé.

Nela, hubená, bledá, se střapatými vlasy, utekla z domu ještě jako usmrkanec. Zprvu se spolčila se sígrama z ulice Buenos Aires. Kromě toho, že jí poprvé otevřeli zadní vrátka, ji naučili bagovat toluen. Pamatuju, jak jsem ji vídal procházet se ulicemi s ostatníma holkama a

nějakýma grázlama; v ruce měla hadr nasáklý toluenem a každou chvíli si ho dávala k nosu. V jedné hospodě jsme se spřátelili a dokonce jsme zašli i do kina, ne abysme se ohmatávali, ale jako dva dobří kamarádi.

K potulkám jsem si vybíral náměstí Peréz Velasco a potom městskou část Chijiny a ulici Buenos Aires. Jednou se v nějaké z nich objevila s rostoucím břichem a dokonce ani to ji nepřimělo, aby přestala pít a sjíždět se. Nevím, jestli to mrně, co se narodilo, je živé nebo mrtvé, ale když se ho Nela zbavila, vrátila se ke své rutině.

Waldy je jedna z těch mála ženských, které navzdory svému věku a životu jaký vedou, vypadají mladě a zachovale. Obléká se podle poslední módy, na přátele je milá a když někdy někde popíjí s nějakýma cypama a některý z jejích kámošů je švorc, zavolá ho ke stolu a nechá ho nasávat. Vždycky holandí v parku El Prado a chlápci, se kterými jde, musí platit nehorázný prachy, aby zaplatili všechno, co si usmyslí. Když ji lépe poznají a uvidí pokojík, ve kterém bydlí, pochybuju, že některý z nich by nepřijal její rozmary, počínaje novým oblečením a zaplacením pokoje v kvalitní ubytovně konče. Ale ani celá tahle marnivost jí nezabrání v tom, aby navštěvovala nejhorší pajzly v Chijini a ve Villa Victoria.

Musí pro ně být nepříjemné vydělat si pár pesos tímto způsobem, a navíc když musí snést něco, co je mimo normál. Jedna moje kamarádka mi vyprávěla, že měla klienta, který jí dobře platil, akorát mu musela udělat první poslední, od toho nejjednodušší, což bylo znovu a znovu mu líbat ptáka. Ostatní ji nutili ke směšným, někdy i bolestivým polohám. Ale ke mně se holky vždycky chovaly pěkně, a když mám hluboko do kapsy a potřebuju, aby mi píchly, udělají to, aniž by po mně chtěly zaplatit.

Jsou i zklamané holky, které se kurvení věnují duší, srdcem a celým životem a skolí je jenom to, že je nějaká nákaza dostane do nemocnice. Lucii jsem poznal, když jí bylo patnáct. Bylo to v knajpě u Marcelina. Byla to tmavovláska, dalo by se říct, že křehké postavy a ráda nosila krátkou sukni, takovou, která jí nebránila ve styku. Jednou v noci jsem jí navrhl, jestli by se mnou nešla a ona mi odpověděla, že jsem na to ještě moc mladý, i když ona byla ještě mladší. Pár let poté mi Loco 14 nabídl, jestli bych si nezabrkosil s jednou čipernou slečinkou. Odpověděl jsem mu, že nevidím problém. Šli jsme na náměstí Peréz Velasco a Loco 14 odešel tam, kde si nechávají svoje vitríny prodavačky šperků a za chvíli vyšel s dívkou, co tam byla zvyklá spávat. Stálo mě to úsilí rozpoznat, že je to ta Lucie, se kterou jsem se setkal před pěti lety. Byla to žena ponížená a poznamenaná bezpočtem nocí strávených na ulici, špatně oblečená a vypadala, že přišla o rozum. „Pamatuješ se na mě?“ zeptal jsem se jí. „Ano“ odpověděla. „Chceš se jít na chvíli pomuchlovat za Svatého Jiřího?“ Skoro se soucitem jsem jí odpověděl, že jsem unavený, a zalhal jsem, že jsem probděl noc. A na to mi řekla. „Vždyť

si můžeme odpočinout a až se vzchopíš, můžeme si zašupačit.“ Tvářil jsem se nechápavě, s oběma jsem se rozloučil a odešel jsem z náměstí. Vidám ji po nocích na náměstí Peréz Velasco, jak sedí na jedné z laviček a vyhlíží zákazníky, kteří by si chtěli zapíchat.

7.5 *Levnej fet*

V každou denní hodinu je možné potkat na ulici smrady, kteří nemají víc jak patnáct let a kteří si k nosu co chvíli dávají rukáv, ve kterém mají schovaný hadřík nebo kapesník namočený v toluenu nebo v benzínu, aby se trochu načichali. Jsou to proslulí grázlíci, co mají ještě strach spáchat nějaký zločin a fetujou, aby si dodali odvahy. Smažky vždycky chodí po skupinách, je nezvyklé vidět je samotné. Je jim jasné, že tak by se staly snadnou kořistí pro tajný a pro fyzly. A protože byli odstrčeni svými rodinami - jestli kdy nějaké měli - spí tam, kde je zastihne noc. Jsou to mistři v hledání strategických a bezpečných skrýší, a to až do té míry, že si tam můžou dovést nějakou buchtu, aby si zašukali. Většina z nich žije v křovinách poblíž třídy Del Poeta, jiní pod pulty na trhu Uruguay, a ti, co se zaměřují na obírání, spí pod schodišti na trhu Lanza; další v uličce, která klesá z třídy Buenos Aires až k zadní části záchodků na tržnici Rodríguez. Někteří poletují jako noční motýli a přes den si hodí šlofika v zoologické, nebo na bulváru Ejército.

Místo, kde se většina z nich schází, je park Uruguay, kde je můžete najít v kteroukoli denní hodinu, jak jedí to, co bude jejich jediné jídlo ten den: trochu *aji de fideos* podávaných na papírovém tácku, nebo miska *p'eske de quinua*.

Ženské, které mají zálibu v toluenu, se vždycky tahají s chlapama, protože zjistily, že roztáhnout nohy je mnohem lepší zdroj peněz, než dřít se jako koně. Ta, která ovládá největší část smažek, je Cabezona. Další z vážených holek je Nela, nynější žena Toscanita, která už jako malá okusila slast levného fetu.

Nuže, sjet se, to není jenom dát si toluen k nosu, jako by to byl benzín, to by mohlo způsobit dýchací potíže. Začátečník musí nejprve nasávat toluen z větší vzdálenosti, nějakých pět centimetrů od nosu. Pak se namočený hadřík přiblíží až k nosu, zakryje nosní díрку a člověk se jednou nadechne. Bolest v nose je stejná jako od spáleniny, nepříjemná, a aby se neprodložovala, je třeba se znovu nadechnout a vzduch vypustit pusou. Když bolest v nosních dírkách trochu odezní, už je možné se nadechnout až třikrát po sobě a neoddálit hadr. Vzduch se musí vypouštět ústy.

Některé smažky mi vyprávěly, že litaly jako kosmonauti, ale jistější je, že ten, kdo se sjede se dostane do stavu podobného opilosti, úplně zapomene na to, co je to strach. Když je v rauši, necítí hlad a snadno přemůže spánek. Na některé týpky toluen nebo benzín působí jako afrodiziakum, u jiných způsobují jakoby impotenci. Jsou takoví, co si dají alkohol s fetem, tenhle důvtip tihle grázlící dovedli až do extrému, jsem si jistý, že si dali dokonce i v policejních celách. Fet se dá snadno sehnat a je docela levný, což napomáhá k jeho šíření.

Další ze starejch ženštin, které se s oblibou sjíždějí, je Mugue, která, i když už má přes pětatřicet, ráda zajde na diskošku a tam to rozjede jako mladice. Příležitostně vytáhne do Temblarani nějaké zajíčky, aby se jich pod rouškou noci zmocnila.

7.6 Způsoby, jak zemřít

Kdy se sluší zemřít?

Dalo by se říct, že mezi alkoholiky, prostitutkami, žebráky, narkomany závislími na čichání toluenu a benzínu, delikventy, nosiči atd., panuje jakési naprosté pohrdání životem. Vyjde to nastejno, žít nebo být mrtvý. Jeden můj přítel, který se od mládí věnoval trestné činnosti, mi říkal, že kdyby ho jednou policie zabila, jemu to bude jedno, protože vzhledem k tomu, jaký život vede, je lepší zemřít, než být pronásledován a mučen policií.

Jednou odpoledne jsem se sešel s kamarádem Toyotasem, abych se ho zeptal na chlapy, co byli posláni do policejního sídla v Miguillas. Když jsem se ho zeptal na Tepepase, vzpomněl si, že umřel, a jako by to říkal o nějaké bezvýznamné havěti.

Jednou z nejčastějších příčin smrti u mangelářů jsou plicní onemocnění, asi kvůli zimě, kterou musejí v noci snášet. Prostitutky umírají nejčastěji na pohlavní nemoci. Alkoholici, nosiči a občas i zločinci zemřou na cirhózu, nebo kvůli zimě, se kterou se potýkají, když spí na ulici, úplně na hadry. Z těch gaunerů, co jsem znal, se jich jen pár dožilo čtyřicítky. Většina zemřela v nápravných ústavech, ať už na tropické nemoci, vysílení a špatnou stravu, nebo protože je prostě a jednoduše policajti zabili. Feťáci, kteří si ujíždějí na toluenu a benzínu, vřdycky umírají kvůli plicím, které už dál nemůžou a taky proto, že když se sjedou, tak zapomenou i jíst a starají se jen o to, aby jim nedošlo ředidlo.

Neznámý notorik

Míval jsem kamaráda, s kterým jsme chlastávali, nikdy jsem neznal jeho jméno. Jednou zrána v prosinci 84, když jsem procházel ulicí Sagárnaga, uviděl jsem ho, jak leží na chodníku, na sobě neměl boty ani košili. Kromě toho, že byl přepaden obírači, zůstal spát na ulici a ze zimy mu popraskaly nejenom kosti. S ostatníma kumpánama jsme se ho pokoušeli oživit, ale nereagoval, jenom vypouklil oči a když se pokusil otevřít pusou, nevyšla z ní ani hláska. Byl v zárodečné poloze, ruce měl pokrčené, jako by se snažil něčeho zachytit.

Mezi námi byl i Huancaín Jaque, široko daleko proslavený kvůli levnému dobytčímu tvrdolínu a kvůli balíčkům *warmimunachis*²⁴, dobře známým mezi zamilovanými. A protože si taky rád přihne, prohlásil, že ten chlapík má třesavku z těžkého podchlazení a že abychom ho probrali, měli bychom mu dát sklenku alkoholu se solí a pepřem. Šli jsme do Las Carpas, abychom poprosili majitelku (ten den obsluhovala Norma), aby nám dala panáka a my mohli zachránit život někoho, kdo tak často utrácel svoje prachy v jejím lokále. Norma nám řekla, že jestli chceme sklenku, musíme jí zaplatit hotově. Neměli jsme jinou možnost než to udělat a když jsem došli k místu, kde kámoš ležel, bylo už po něm. Měl oči vytřeštěné, jako by se chystal vykřiknout.

Pinguinova rezignace

V mládí to byl jeden z nejzkušenějších chmatáků. Jednoho dne se vrátil z krechtu nemocný a bledý. Na nohou měl rány, které nebyly léčené a zanítily se. Lékaři mu řekli, že aby mu zachránili život, budou mu muset obě nohy amputovat. Pinguino to rozhodně odmítl a už nepřišel na prohlídku, místo toho radši pil jak vzteklej po barech v Chijini.

Po dlouhé době jsem se zeptal jednoho kámoše, jestli o něm nemá zprávy a on mi odpověděl, že už zemřel a že to je všechno, co ví. Ani já jsem nechtěl vědět víc.

Sandrova vražda

Tu nedělní noc nepřetržitě pršelo. Bruslí (pro zasvěcené Bruce Lee), který byl to, čemu říkáme mezinárodní zločinec, rohnul menším nožem Sandra, podomního prodavače, který ho, posílněn čtyřma panákama, co měl v sobě, přehnaně provokoval. Po tom, co ho bodnul, byl

---

²⁴figurky znázorňující sexuální akt, nebo bylina, jejímž pěstováním prý získají muži náklonnost vyvolené ženy

Sandro ještě tak pět minut při vědomí a pak se složil k zemi a sám Bruslí si vzal na starost dopravit ho taxíkem do veřejné ošetrovny. Zemřel při přepravě a Bruslí si nad ním umyl ruce, když řekl lékařům, že už ho našel na ulici zraněného a že jen udělal dobrý skutek, když ho tam přinesl, aby ho vyléčili.

Maribel

Maribel byla černoška narozená v Las Yungas, která přišla do La Pazu, aby zkusila štěstí. Když jsem ji poznal, měla tak osmnáct let a tělo, které v mužích vzbuzovalo víc než pouhý obdiv. Zamilovala se do Javiera, mladšího bratra Manotase (bývalého člena bandy Los Marqueses a legitimního synovce jednoho ex - kancléře Republiky, mimo jiné). Javier ji naučil pít tak, jak pijí notáři: tvrdý alkohol. Ona začala poznávat, co je to probouzet se v knajpě, na ulici a nemít kde spát, a přitom si bezelstně myslela, že ji Javier miluje. Ve skutečnosti čekal jenom na to, až se začne kurvit s pijákama a až si on za vydělané peníze koupí další pití. Stal se z něj pěkný hajzl. Když si jeho tělo žádalo odpočinku, klidně šel domů a nechal Negru spát v hospodě.

Časem se z Negry stala zkušená štětka a rozplakala ožraly, kteří zůstali spát v Las Carpas nebo tam u Germána. Mnohokrát ji Germán nechal, ať mu zahřívá postel; ale když viděl, že je ve sračkách, vyhodil ji ze svého podniku a už ji tam nenechal ani zalomit. A tak trávil svůj život. Jednou jsem ji viděl u benzínové pumpy v Chijini, jak si přihýbá přímo z láhve s notorami, kteří končí v těchto místech. Měla rudé oči a na nohou i rukou modřiny. Byl tam s ní Javier a říkal, že Negru zmlátil prostě proto, že se mu chtělo.

Pak se objevila s rostoucím břichem a všichni jsme si byli jistí, že ji zbouchnul Javier. Někdy v té době ji ten chlápek na ulici zmlátil a zkopal do břicha tak brutálně, že ji odvezli do nemocnice. Tam zemřela. Jako projev úcty si ti opilci, se kterými kdysi nasávala, několikrát připili na věčný pokoj její duše.

Capulina

Mezi těmi nejsprostšími feťáky z La Pazu a mezi těmi, co špatně skončili, si vzpomínám na Capulinu, sebejistého sígra, který rozplakal všechny ubožáky na trhu Mercado negro. Když mu bylo tak patnáct, zamiloval se do Techy, ženské o dost starší, která prodávala čerstvé

*mok'ochinche*²⁵. Všechno, co ukradl, dával Terese a vždycky, když ho šoupli do chládku, dával jí vědět, aby ho odtamtud dostala.

V jednom z těch dnů ho dopadli a ačkoliv to Techy vzkázal, ani ho nenavštívila. Když se pak křápek dostal ven, šel ji hledat, ale Techy ho poslala k čertu. Řekla mu, že se nebude otravovat s nějakým mladým poseroutkou a že se jí víc líbí chlapi, kteří ji dokážou uspokojit a proto že teď žije s Miliciánem, 35 letým chmatákem, který slíbil, že Capulinovi rozmašíruje ksicht. A protože ten byl do Teresy doopravdy zamilovaný, když viděl, že ho odkopla jako prašivýho psa, šel se ožrat a když už byl na hadry, sešel na ulici Del Poeta a tam si žiletkou podřezal žíly.

7.7 Sloní hřbitov

Tembladerani je oblast, která je nejvíc navštěvovaná santusáky a asi právě proto je tady největší hustota lokálů, kde prodávají ten nejpodradnější alkohol. Pro toho, kdo chce nějaké slabší pitivo, jsou tady taky putyky, kde je k mání. Pro toho, kdo by radši tvrdý alkohol, jsou specializované nálevny a pro ty, co se chtějí prochlstat až k smrti, totiž pro ty, co se chtějí zabít nepřetržitým nasáváním, je tu nálevna doña Hortensie, mezi pijáky více známá jako Sloní hřbitov.

Velká část mrtvol, které policie posbírání v této oblasti, jsou oběti alkoholu vyhozené za úsvitu z téhle knajpy a zanechané v nějaké odlehlé uličce, aby je později sebrala kriminálka.

Ale tohle místo není tak ponuré, jak by se mohlo zdát. Ba naopak, když tudy procházíte ve dne, je to přívětivá hospůdka a neudiví vás pohled na kořaly, jak se mezi klábosením a klením bodře dělí o svůj alkohol.

Je v provozu od páté ranní do sedmi osmi večer; ale notor, který se rozhodl uchlastat a vyangelil dost peněz, aby to mohl uskutečnit, má povoleno v lokále zůstat. Ne proto, aby se vyspal, ale aby pokračoval v nasávání po celou noc. Akorát, že už se to neodehrává na dvoře, protože tam by se mohl nachladit, místo toho aby se otrávil, a proto nechá doña Hortensia sebevraha vstoupit do malého pokoje, aby tam v tichu a míru skončil svůj život.

Ten pokoj ve skutečnosti není nic extra, to jediné, co tam najdete, je malý stolek, židle těsně před dosloužením a v jednom rohu zrezivělá plechovka od sádla, která slouží jako

---

²⁵ dužnaté ovoce podobné broskvím

záchod. A v dalším z rohů starý slavník, kde si sebevrah může dát nezbytného šlofika, zatímco jeho tělo bude trávit vypitou dávku.

A jelikož kořalové mají tep jako ztopořený honibrk, doña Hortensia jim prodává chlást v plastovém kyblíku, do kterého se vejdou až dva litry tekutiny. A proto, že tam není sklenice, tak aby se mohli napít, dá jim taky kelímek od jogurtu a aby si to chlapík nerozmyslel, když už mu jednou nalije první kýbl, zamkne dveře na zámek a klíč si schová do jedné z kapes, co má na sukni.

Pokoj zůstane po celou noc osvětlený žárovkou a protože tam nemá ani trochu hudby, která by prostředím rozveselila, ten chlap může ponořit skleničku do kýble a vypít ji, aniž by musel komukoliv říct „nazdraví“. A jestli se mu při tom džber vyprázdní, stačí, aby zavolal a doña Hortensia mu v mžiku přinese další, plný, ale ovšem, ten chlást není zadarmo, platí se hotově a hned. Říká se, že jídlo pomáhá bojovat se škodou, kterou chlást v těle napáchá a protože tohle by bylo na obtíž jejímu podnikání, ožralovi, který do pokoje vchází, nedá ani ř: navíc, když je jeden naplech, to, co ho nejmíň zajímá, je jídlo.

Povídali mi, že byli chlápci, co se nalívali dva týdny jako utržení ze řetězu, nic nejedli a nakonec horko těžko zemřeli. Taky byli tací, kterým to netrvalo ani dva dny; ať je to jak chce, není týdne, aby aspoň jeden dobrovolně nepřišel za doňou Hortensíí, aby ho nechala pít až do úmoru.

Mezi notory z Tembladerany, hlavně mezi těmi, co chodí za úsvitu tam k doňe Horte, aby tu začali svou šichtu, je normální dozvědět se, že v pokojíčku někdo chlástá, jakoby už pil naposledy. Když je potřeba ho vyhodit na ulici, tak ve tři ve čtyři ráno, nechybí dobrovolníci - poté, co doña Hortensia prohledá nebožtíkovi kapsy - kteří by ho vzali do nějaké zapadlé uličky, kde ho pak ve dne sebere kriminálka. Občas je to majitelka sama, kdo zavolá 110 a oznámí, že tam někde „je chlap, co vypadá, že je tuhej“. Ale většinou jsou to sousedi, kdo policii oznámí tuto nepříjemnou zprávu.

Otec Daniel Strecht, zahraniční kněz, který pracuje v La Pazu s alkoholiky, mi vyprávěl, že při jedné příležitosti o této záležitosti mluvil s policií a ptal se, proč tenhle podnik nezavřou. Odpověděli mu, že pro policii je tenhle druh obchodu něco jako výpomoc, protože, svým způsobem,...[chybí část textu, nebo se jedná o chybu, ze str. 194 na str.195 (*caballeros no saben que*)]... za každého mrtvého ochmelku je deset dalších, co ho nahradí.

Každé ráno a odpoledne, tedy dvakrát denně, ti ze 110 vchází do dveří Sloního hřbitova; ale ne aby kořalům zakázali dál pít: jdou si k majitelce pro prachy, bez kterých by nenechali lokál dál fungovat.

Kumpáni povídají, že v téhle čtvrti existuje víc takových hřbitovů a je to jistá věc. Jak jinak by se dalo vysvětlit, že každý týden se jenom v téhle oblasti objeví tři čtyři mrtvoly, podezřele otrávené alkoholem.

7.8 Psí přátelé

Psi jsou jediní věrní přátelé těch, co žijí v noci. Tahle zvířata vycházejí jak s mangeláři, tak s čórkaři a vždycky se jich zastanou. Stačí si vzpomenout na toho, co doprovází tu bláznivou, co žije v parčíku na třídě Armentia, nebo na toho, co se toulá po nocích s tím pakem z parku Wallparrimachi ve čtvrti Villa Victoria.

Býval tady jeden německý ovčák, který doprovázel každou noc svého pána do baru Zaidy, a i když to zní jako výmysl, tomu psovi chutnal chlast, který mu nalévali do plastové misky. Když se hospoda zavírala, pán i jeho pes už byli úplně na mol.

Další psi hodní důvěry jsou ti, kteří přicházejí každou noc na smetiště, aby tam hledali potravu a s těmi, s kterými tolikrát pálili kartóny, se spřátelí a pokaždé, když některý z nich přijde, vrtí ocáskem, jako by to byl jejich pán. Na smetišti u tržnice Rodríguez jsem měl svého čtyřnohého kamaráda, byl to vykuk, který doháněl k šílenství všechny řeznice na trhu, protože v nestřežené chvíli jim ukradl aspoň kilo masa, které si odešel sežrat za veřejné záchodky.

Další hafan, na kterého mám hezké vzpomínky, je Nerón, kterého jsem poznal když byl ještě štěně. Líbilo se mi chytit ho za hřbet a točit s ním. Když jsem ho pustil, dokonce ani čtyři packy mu nestačily, aby udržel balanc. Několikrát ho chtěli otrávit, ale Nerón byl tak vychytralý, že to skoro vypadá, že věděl, které jsou ty otrávené kousky, které nastražili ti z radnice.

Eloy, bratranec mého kámoše Guida, měl psiho přítele, který, když ho viděl opilého v ulicích Chijini, pokaždé ho doprovodil dovnitř do knajpy. A protože Eloy věděl, že ho pes bude hlídat, ničeho se nebál, nosil hodinky, které stály majlant a po kapsách měl jakoukoli hotovost. Nikdy mu nic neukradli a to nejdivnější je, že ten pes vždycky odmítl žít u něj doma. Pokaždé, když ho chtěl dát dovnitř, pes utekl a nevrátil se dřív než v noci, když šel hledat potravu na smetiště v Chijini.

Když jsem jednou ponocoval na náměstí, přiblížil se ke mně jeden pes. Ten nebožák měl čelist v půlce zlomenou. Když jsem mu nabídl kousek sýra, kousal ho stoličkama jen na jedné straně, zatímco ta druhá mu plandala jako hadr. Byl jsem tak unavený, že mě přemohl spánek a tak jsem se uvelebil na lavičce, na které jsem seděl. A ten pes si dřepel na zadní

k mým zádům a začal ostražitě sledovat okolí, jako by hlídal, aby mi nikdo neukradl ty čtyři centávy, které jsem u sebe měl.

Častokrát jsme se pak potkali a pokaždé, když mě uviděl, přišel ke mně a vrtěl oháňkou, chvíli mě doprovázel a pak si šel, jako by byl vykonal jenom nějakou zdvořilostní návštěvu. Tahle návštěva byla tak formální, že nešlo o nic víc než o pozdrav a několik slov.

Po nocích se scházejí skoro všichni toulaví psi z města na smetištích, která jsou pro ně něco jako restaurace, poněvadž je to místo, kde se najedí. Napočítal jsem až třicet psů, kteří hledají obživu na smetišti v Chijini. Jsou tam všechny rasy, známé i neznámé. Psi a feny všech velikostí.

V době, kdy fenka hárá, nastávají pro ni zlé časy, protože všichni psi ji chtějí znásilnit. Když se nechce nechat, koušou ji a dávají jí tak na srozuměnou, že je lepší jít po dobrém. V téhle rozhodné chvíli jsou ti, co si nejvíce užijí, velcí hafani, protože ty malé vyštípají pryč a těm pak nezbude, než se dívat z povzdálí.

Někdy se přihodí, že se uprostřed smetiště narodí štěňata. Když se tak stane, ti co z toho mají prospěch, jsou městští metaři ulic. Zlákají fenku trochou jídla a odvedou ji k sobě domů, kde ji mají až do doby, kdy štěňata otevrou oči. Když ten okamžik nastane, ranami lopatou fenku vyženou a štěňata prodají na trhu Camacho.

Nedávno jsem poznal jednu velikou fenu, které ochlastové dali jméno Conchuda, tedy Štětka. Tahle čuba je vždycky s nima, dokonce je doprovází i na místa, kam chodívají pít. Majitelé barů a krámků, kde si pitivo kupují, ji znají a nevyhazují ji. Conchuda není z těch psů, kterým musíte dávat nažrat. Ona sama si sežene potravu a je další z těch, co přežívají díky tomu, co najdou na smetišti.

8 Slovník Coby

K originálnímu textu pro snazší porozumění přikládám slovník Coby, obsahující pouze ta slova, která se objevují v mnou vybraných povídkách. Všechny uvedené výrazy jsou ze slovníku *Coba, lenguaje secreto del hampa boliviana*²⁶. U každého z výrazů uvádím stranu; neuvádím ostatní významy slov. Slovník je řazen podle španělského abecedního pořádku. Na konci přehledu je seznam použitých zkratek.

- afeitar - v. cortar el rostro a alguien. str. 20
- aflojar - v. acceder a las proposiciones amorosas de un pretendiente. str. 21
- armar un despelote - v. buscar pelea. str. 24
- arrechera - s. excitación sexual. str. 24
- artillero - s. alcohólico consuetudinario. str. 25
- artista - s. alcohólico. str. 25
- barrio chino - s. distrito comercial popular donde se venden mercancías de dudosa procedencia. str. 27
- batida - 1. s. recorrido de la policía por las calles de la ciudad en busca de delincuentes conocidos
2. s. recorrido que hace la policía por bares y cantinas para detener a los bebedores consuetudinarios y obligarlos a trabajar en el barrido de sus dependencias, lavado de vehículos policiales u otros menesteres. str. 28
- boliche - s. bar, cantina. str. 29
- cacho - s. rato, momento. str. 32
- calmar - v. matar. str. 33
- cana - 1. s. oficina policial
2. s. oficial o detective de la policía. str. 34
- cañaverál, caña - s. borrachín. str. 34
- casco - adj. y s. ordinario, de poco valor. str. 35
- conchuda - adj. y s. prostituta experimentada. str. 39
- conchudo - s. afortunado. str. 39
- cornetear - v. beber directamente de la botella. str. 40
- cuate - s. amigo de confianza. str. 41

---

²⁶ HUGO VISCARRA, Victor: *Coba, lenguaje secreto de la hampa boliviana*. Correveidile, La Paz 2004

- chapar - v. capturar a un delincuente. str. 44
- chango - 1. s. muchacho pequeño
2. s. hijo o hermano menor
3. s. enamorado. str. 44
- chiso - s. homosexual. str. 47
- chocolate - s. bebida compuesta de alcohol y té. str. 47
- chojchero - adj. y s. delincuente juvenil que frecuenta la compañía de las Chojcheras (adj. y s. mujer joven de vida dispendiosa, afecta al alcohol, a las drogas y a la prostitución). str. 47
- chojcho - s. salón popular de baile donde se bebe, se consume droga y se puede obtener una pareja para, posteriormente, tener relaciones sexuales. str. 48
- ch'ojorar - v. orinar. str. 48
- chorear - v. robar. str. 48
- choro - s. ladrón. str. 48
- chupaco - s. bebedor empedernido. str. 49
- chupar - v. besar el pene con succión. str. 49
- desfilar - v. violar colectivamente a una mujer. str. 52
- dick'ear - v. pavonearse, presumir. str. 53
- doblar el codo - v. embriagarse. str. 53
- echarse a perder - emborracharse. str. 53
- embombar - v. embarazar. str. 55
- encanar - v. detener en las celdas policiales. str. 56
- enguillo - adj. y s. 1. bolsillo secreto donde se oculta dinero para prevenir robos
2. costura secreta en medio de los pantalones, o calcetines en los cuales se oculta dinero. str. 57
- estar largado - v. estar sin dinero. str. 58
- farra - s. borrachera. str. 60
- fulero - adj. ordinario, de poco valor, feo. str. 62
- funcar - v. fornicar. str. 62
- gil - s. persona ingenua, víctima fácil. str. 64
- goma - s. prostituta vieja. str. 64
- guita - s. dinero. str. 65
- hacer florecer como rosa - v. desvirgar, quitar la virginidad. str. 67
- hacerse el plato - exp. burlarse. str. 68

- hacerse pireli - v. huir, escapar, desaparecer. str. 68
- hacer vivir - v. satisfacer a sexualmente a la pareja. str. 66
- infame - adj. y s. trago de mala calidad. str. 70
- kaivo - adj. y s. viejo, anciano. str. 73
- k'arampampear - v. pasar la noche caminando por las calles. str. 73
- k'olearse - v. drogarse. str. 74
- k'olero - s. drogadicto. str. 74
- k'olo - 1. s. i.a. k'olero
  - 2. individuo que se droga con thinner (disolvente para pinturas), clefa (pegante), o gasolina. str. 74
- llauk'arar - v. manosear y pellizcar a una mujer en sus partes púdicas. str. 79
- macana - s. pene. str. 80
- machetear - v. mendigar. str. 80
- machetero - s. mendigo, pedigüeño. str. 80
- mascapisco - s. alcohólico consuetudinario. str. 82
- mascarriel - alcohólico consuetudinario. str. 82
- matufia - s. robo pequeño. str. 82
- mina - s. mujer. str. 84
- mona - s. borrachera. str. 84
- morir al pie del cañón - v. morir intoxicado por el alcohol. str. 85
- negra - s. mujer. str. 87
- ñata - s. enamorada. str. 89
- orégano - s. oro. str. 90
- pajero - s. que se masturba. str. 92
- palomillo - s. niño delincuente. str. 92
- parar el coche - exp. frenar los ímpetus agresivos de alguien. str. 93
- pasar por las armas - exp. poseer sexualmente. str. 93
- patinar - v. solicitar clientes en las calles. str. 94
- pesado s. – 1. alcohólico consuetudinario
  - 2. delincuente experimentado
- drogadicto empedernido. str. 95
- piñaco - peleador. str. 96
- pintudo - adj. y s. elegante. str. 97
- plantarse - v. dejar de delinquir, enmendarse. str. 97

- polvo (tirar, hacer) - s. fornicación, coito. str. 98
- pucho - s. rato, momento. str. 99
- puntear - v. herir con arma blanca. str. 100
- quivo - s. dinero. str. 101
- rayban - s. detective, agente civil de la policía. str. 102
- roquefeller - s. perro. str. 104
- tira - s. agente, policía, detective. str. 110
- tirar - v. fornicar. str. 110
- tirar cana - v. caer preso a la policía. str. 110
- t'istapi - s. conmoción que sufre un alcohólico cuando bebe agua después de haber bebido el día anterior. str. 110
- tombo - s. carabinero, policía uniformado. str. 111
- torrante - s. lugar clandestino donde duermen quienes no tienen casa. str. 111
- volteador de muñecos - s. asaltante de borrachos. str. 116
- voltear - v. asaltar a los borrachos. str. 116
- volteo - i.a. Voltear. str. 116
- zapatear - v. sufrir penas o desgracias. str. 119

Vysvětlivky:

- adj. - adjetivo
- adj. y s. - adjetivo y sustantivo
- exp. - expresión
- a. - igual a
- s. - sustantivo
- v. - verbo

